

ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่
ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

๒๑ ก.พ. ๒๕๓๐

ปริญญานิพนธ์

ของ

วรรณพ ทองบรรจบ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษานอกโรงเรียน

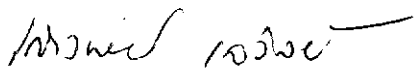
ตุลาคม ๒๕๓๑

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕๘๙๓

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

..... กรรมการ
(ผศ.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

..... กรรมการ
(ผศ.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จาครองศาสตราจารย์ ดร. เถาวนีย์ เลวลีย์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำและควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ซึ่งได้ให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เชิรศรี วิวิธศิริ ผู้อำนวยการอุตุทิ บุญมาก และผู้อำนวยการตาโรจน์ สมประเสริฐ ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแนะนำแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สมบูรณ์ ดันตุทธิเวตส์ อาจารย์ภาณุมาศ คงสุวรรณ ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาค้นคอมพิวเตอร์ ตลอดจนคุณประสงค์ ศรีแสงฉาย และคุณประภาศรี อัมวณิช ที่ให้ความอนุเคราะห์ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

ขออุทิศความดีที่ได้จากปริญญานิพนธ์ให้แก่คุณพ่อและคุณแม่ด้วยความซาบซึ้ง

ขอขอบคุณ คุณนุชบา ทองบรรจบ ที่เป็นกำลังใจให้ความหวังโยดูแลและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและการทำงานปริญญานิพนธ์ และท้ายสุดขอขอบใจ นางสาวจิรรัตน์ ทองบรรจบ และนางสาววงศ์รักษ์ ทองบรรจบ ที่เข้าใจและทำให้พ่อแม่สบายใจมาโดยตลอด

วรรณพ ทองบรรจบ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
	สภาพทั่วไปของจังหวัดปทุมธานีและแรงงานในจังหวัดปทุมธานี.....	8
	ปัญหาด้านคุณภาพของแรงงานกรรมกรโรงงาน	10
	สภาพทั่วไปของการศึกษานอกโรงเรียน	13
	หน้าที่ความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน	25
	การดำเนินงานเพื่อพัฒนากำลังแรงงานอุตสาหกรรมในระบบ	
	การศึกษานอกโรงเรียน	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
	สมมติฐานในการวิจัย	41
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	43
	การรวบรวมข้อมูล	45
	การวิเคราะห์ข้อมูล	45
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	79
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	79
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	80
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	81
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	88
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	89
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	95
ประวัติย่อของผู้วิจัย	109

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ผู้มีงานทำจำแนกตามระดับการศึกษาปี 2526-2530	12
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย	43
3	รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	52
4	ค่าเฉลี่ยและระดับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านข่าวสารข้อมูล และด้านการเพิ่มพูน ความรู้และทักษะอาชีพ	54
5	ค่าเฉลี่ยและระดับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษาสายสามัญ เป็นรายชื่อ	55
6	ค่าเฉลี่ยและระดับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านข่าวสารข้อมูล เป็นรายชื่อ	56
7	ค่าเฉลี่ยและระดับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ เป็นรายชื่อ	58
8	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีเพศต่างกัน	60
9	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีอายุต่างกัน	61

10	เปรียบเทียบความแปรปรวน ความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษา ผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน	62
11	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษาศาสนา ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน แยกเป็นรายคู่	63
12	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษา ผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาที่เรียนในปัจจุบันต่างกัน	64
13	เปรียบเทียบความแปรปรวนความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษา ผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาที่เรียนในปัจจุบันต่างกัน	65
14	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน แยกเป็นรายคู่	66
15	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษาศาสนา ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน แยกเป็นรายคู่	67
16	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านข่าวสารข้อมูล ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน แยกเป็นรายคู่	68
17	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แยกเป็นรายคู่	69

18	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียนเป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษา ผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน	70
19	เปรียบเทียบความแปรปรวน ความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษา ผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน	71
20	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน แยกเป็นรายคู่	72
21	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษาศายสามัญ ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน แยกเป็นรายคู่	73
22	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัด ปทุมธานี ด้านการศึกษาศายสามัญ	74
23	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ด้านข่าวสารข้อมูล	76
24	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ด้านการให้ความรู้และเพิ่มพูน ทักษะอาชีพ	77
25	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ด้านอื่น ๆ	78

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เริ่มมีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจังนั้น หลังจากมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก เมื่อปี พ.ศ. 2504 จนกระทั่งถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ขยายตัวอย่างก้าวกระโดดและเร็วอย่างไม่เคยมีมาก่อน โดยรัฐบาลมีนโยบายสำคัญในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกซึ่งได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในทุกมิติ กล่าวคือจากโครงสร้างพื้นฐานการผลิตจากสังคมเกษตรกรรมมาสู่สังคมการผลิตแบบสังคมอุตสาหกรรม (สมยศ พูกพาเกษมสุข. 2534 : 297) เป็นสาเหตุให้ประเทศไทยมีการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรม ในอัตราที่สูงขึ้นกว่าเดิมทุกปี ปีละกว่า 12% เพราะรัฐบาลมีนโยบายกระจายการลงทุนอุตสาหกรรมให้เพิ่มขึ้นในเขต 3 ที่มีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครออกไป 200 กิโลเมตร โดยการได้รับสิทธิพิเศษมากมาย จึงทำให้มีการส่งเสริมการลงทุน ในปี พ.ศ. 2537 กว่า 1,200 โครงการ และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอีก ทำให้กรรมกรโรงงานกระจายตัวในต่างจังหวัดและในกรุงเทพฯ มีประมาณเกือบเท่า ๆ กัน ปัจจุบันประมาณ 2 ล้านคนในต่างจังหวัด และ 2 ล้านคนในกรุงเทพฯ กับปริมณฑล (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2537 : 62)

แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการผลิตและความเจริญเติบโตของประเทศ (กิตติมา สังข์เกษม. 2531 : 1) นอกจากนี้แรงงานหรือกำลังคนยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจะผลิตสิ่งของสำหรับบริโภคและอุปโภคใด ๆ ย่อมต้องอาศัยแรงงานและถ้าได้แรงงานที่มีคุณภาพ การผลิตนั้น ๆ ก็จะได้รับทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ณรงค์ เส็งประภา. 2535 : 8) และสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้แรงงานมีคุณภาพนั้น ก็คือ “การศึกษา” และเนื่องมาจากการศึกษาในระบบโรงเรียนมีข้อจำกัด ไม่สามารถช่วยทุกคนให้เรียนรู้ในสิ่งที่เขาต้องการได้ แม้เป้าหมายการศึกษาและเป้าหมายของการเรียนรู้จะมีหลักสำคัญที่จะให้โอกาสแก่ทุกคนก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติยังทำตามเป้าหมายไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติฉบับที่ 6 จึงได้ให้ความสำคัญแก่การศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น (ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ. 2528 : 3) โดยการมอบหมายให้กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในภาระกิจหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จัดการศึกษาตามอัธยาศัยและสนับสนุนการศึกษาในระบบโรงเรียน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนากำลังคนและทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ดังนั้นประชากรในชนบท กรรมกรโรงงานและผู้ใช้แรงงานทุกประเภท คือเป้าหมายหลักของการศึกษานอกโรงเรียนที่จะต้องให้บริการการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต พัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานโดยรีบด่วน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2537 : 52) โดยมีแนวคิดการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วยระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริการข่าวสารข้อมูลและบริการฝึกทักษะอาชีพ (โกวิท วรพิพัฒน์. 2533 : 14) การศึกษาผู้ใหญ่เป็นกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนนั่นเอง แต่จัดขึ้นมาบริการเฉพาะประชากรที่เป็นผู้ใหญ่ เพื่อให้เกิดความรู้ เจตคติ ทักษะ ค่านิยมที่ดี ในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการประกอบอาชีพ เพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ (เขียวศรี วิวิธศิริ. 2534 : 24) ในปัจจุบันการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนแบบทางไกลเป็นวิธีเรียนที่เหมาะสมแก่ผู้ที่มีภารกิจมาก จนไม่มีเวลาที่จะเข้าไปนั่งเรียนในชั้นเรียนได้เป็นประจำ เช่น อยู่ในชนบทที่ห่างไกลจากสถานที่ตั้งของสถานศึกษาหรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด เมื่อผู้เรียนไปขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา และลงทะเบียนเรียนที่ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดต่าง ๆ แล้ว ก็จัดหาหนังสือหรือตำราต่าง ๆ ที่นักศึกษาสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ โดยการฟังรายการวิทยุจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยเครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา (สวศ.2) ออกอากาศทุกวัน ระหว่างเวลา 05.30 - 21.10 น. ในระบบ เอ.เอ็ม. ขนาดคลื่นความถี่ที่กรุงเทพมหานคร 1,467 กิโลเฮิร์ตซ์ นอกจากนี้นักศึกษาจะต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละระดับ เมื่อเรียนจบตามหลักสูตรแล้วจะได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เท่ากับผู้เรียนในระบบโรงเรียนทุกประการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 3)

การเรียนตามหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา พ.ศ.2530 นั้น เป็นการเรียนแบบผู้ใหญ่ที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง ครูอาจารย์ที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่จะไม่สอนเนื้อหาวิชาเรียงตามลำดับทุกเรื่องไปเหมือนการเรียนในโรงเรียน มิฉะนั้นจะสอนไม่ทันตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ นักศึกษาจะต้องขวนขวายเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นอันดับแรก เช่น

ศึกษาหาความรู้จากหนังสือเรียน พังรายการวิทยุเสริมความรู้ ศึกษาเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน หรือพี่น้องเป็นอันดับรองลงมา เมื่อมีปัญหาติดขัดในเรื่องใด ครูผู้สอนหรือครูประจำกลุ่ม จึงจะสรุปเสริมความรู้ในเรื่องนั้นๆ ให้เป็นการเพิ่มเติม นอกจากนี้ นักศึกษายังจะต้อง ขวนขวายศึกษาหาความรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมอีก เช่น จากห้องสมุด จากศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น จึงจะช่วยให้ นักศึกษาประสบผลสำเร็จในการเรียนไม่ว่าจะเป็นวิธีชั้นเรียน ทางไกล หรือตนเองก็ตาม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : (3))

จังหวัดปทุมธานี เป็นจังหวัดในภาคกลางที่ตั้งอยู่ติดกับกรุงเทพฯ ทางด้านเหนือ การคมนาคม การสื่อสาร ตลอดจนเศรษฐกิจของจังหวัดปทุมธานีในปัจจุบันเจริญก้าวหน้า และพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ปทุมธานีเป็นเมืองเกษตรที่มีชื่อเสียงทางด้านการเพาะปลูก เช่น ทุเรียน ทำไร่ ทำนา ทำสวนผักและผลไม้ โดยเฉพาะส้มเขียวหวานที่มีการปลูกมากที่สุด นอกจากนี้ ยังมีการเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไป รวมถึงการประมงน้ำจืดและการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม มีแหล่งน้ำ ธรรมชาติและแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านตัวเมือง และที่สำคัญคือมีคลองส่งน้ำชลประทาน ทั่วถึงทุกพื้นที่ และปัจจุบันการพัฒนาอุตสาหกรรมได้ขยายตัวเข้ามามีบทบาทอย่างมากในเขตพื้นที่ จังหวัดปทุมธานี นับเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากจังหวัดหนึ่ง โดยมีผลผลิตสินค้า อุตสาหกรรมนำออกจำหน่ายในประเทศและต่างประเทศ ทำรายได้ให้จังหวัดและประเทศ เป็นอันดับ 2 รองจากจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ นิคม อุตสาหกรรมนวนคร อำเภอคลองหลวง และสวนอุตสาหกรรมบางกระดี อำเภอเมือง ปทุมธานี ซึ่งมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย (จังหวัดปทุมธานี. 2537 : 18)

ประชากรในจังหวัดปทุมธานี มีทั้งสิ้นประมาณ 486,248 คน หรือประมาณ 106,422 หลังคาเรือน มีจำนวนเกษตรกรอยู่ประมาณ 127,735 คน และมีสาขาอุตสาหกรรมเป็น สาขาการผลิตที่มีสัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงที่สุด คือคิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมา ได้แก่ สาขาการค้าปลีกและค้าส่ง (ร้อยละ 8.23) และเกษตรกรรม (ร้อยละ 5.79) รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรต่อปีประมาณ 31,631 บาท อย่างไรก็ตามจำนวนประชากร ที่แท้จริงในจังหวัดปทุมธานีคาดว่าจะมีมากกว่านี้ เนื่องจากมีประชากรแฝงซึ่งมาทำงานและ อาศัยอยู่โดยไม่มีการย้ายทะเบียนบ้านมาอยู่ไม่ต่ำกว่า 200,000 คน (จังหวัดปทุมธานี. 2537 : 32)

จากข้อมูลดังกล่าว การให้บริการทางการศึกษานอกโรงเรียนแก่ผู้ใช้แรงงาน ในโรงงานอุตสาหกรรม เขตจังหวัดปทุมธานี นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและเร่งด่วนในสังคม

ปัจจุบัน โดยเฉพาะการพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบของการจัดการศึกษา รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดีกว่าที่เป็นอยู่และให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่จากโรงงานอุตสาหกรรม และจากการสำรวจเอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกกระบวนโรงเรียนของผู้ใช้แรงงาน ผู้วิจัยพบว่ายังมีการศึกษาน้อยมาก โดยเฉพาะจังหวัด ปทุมธานีที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากเป็นอันดับ 2 รองจากจังหวัดสมุทรปราการและมี นักศึกษาผู้ใหญ่ ประเภทนักศึกษาทางไกล ร้อยละ 66.82 เป็นผู้ใช้แรงงานในโรงงาน อุตสาหกรรม (อัมพร ถิ่นประเทศ. 2538 : 41) จึงจำเป็นต้องมีการสำรวจความต้องการ รับบริการดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดบริการการศึกษา นอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้แรงงานในการพัฒนาความรู้ พินิจ ทักษะ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามตัวแปร
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการรับบริการทาง การศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัด ปทุมธานี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกโรงเรียน ให้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม
2. เป็นแนวทางในการจัดบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม
3. เพื่อประโยชน์ต่อการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ให้แก่หน่วยงานที่

เกี่ยวข้องในด้านงบประมาณ การจัดการศึกษา บุคลากรทางการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียนในด้านบริการการศึกษาสายสามัญ ด้านข่าวสารข้อมูลและด้านการเพิ่มพูนความรู้และฝึกทักษะอาชีพ โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ประชากร ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและลงทะเบียนเรียนวิธีเรียนทางไกล ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 15,808 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและลงทะเบียนเรียนวิธีเรียนทางไกล ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำนวน 414 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม แยกเป็น 4 ประการ ดังนี้

3.1.1 เพศ จำแนกออกเป็น

3.1.1.1 หญิง

3.1.1.2 ชาย

3.1.2 อายุ จำแนกออกเป็น 3 ระดับ คือ

3.1.2.1 น้อยกว่า 15 ปี

3.1.2.2 ระหว่าง 15-34 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 34 ปี

3.1.3 ระดับการศึกษาที่เรียนในปัจจุบัน จำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

3.1.3.1 ประถมศึกษา

3.1.3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น

3.1.3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย

3.1.4 รายได้จากการทำงาน จำแนกเป็น 3 ระดับ

3.1.4.1 น้อยกว่า 3,000 บาท

3.1.4.2 3001- 5,000 บาท

3.1.4.3 5,001 บาทขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ดังนี้

3.2.1 ด้านการศึกษาสายสามัญ

3.2.2 ด้านข่าวสารข้อมูล

3.2.3 ด้านการเพิ่มพูนความรู้และฝึกทักษะอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง ความประสงค์ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ที่จะเรียนรู้เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สำหรับตัวเอง สำหรับชุมชนและประเทศชาติ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 การศึกษาสายสามัญ หมายถึง การศึกษาตามหลักสูตรวิชาสามัญ ของ นักศึกษาผู้ใหญ่ โดยมีเนื้อหาวิชา วิธีเรียน เวลาเรียน และกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักสูตร ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

1.2 การรับบริการข่าวสารข้อมูล หมายถึง การรับบริการเผยแพร่ความรู้ ความคิดต่าง ๆ และข่าวสารข้อมูลที่ทันเหตุการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สะดวก สามารถ เข้าถึงตัวประชาชนผู้รับข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว

1.3 การเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ หมายถึง การให้การศึกษามุ่งส่งเสริมความรู้และทักษะอาชีพต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

2. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม หมายถึง นักศึกษานอกโรงเรียน ที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยม

ศึกษาตอนปลายของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี ซึ่งได้รับการจ้างแรงงาน ทั้งแรงงานที่มีฝีมือและแรงงานที่ไร้ฝีมือให้ทำการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัด ปทุมธานี

3. โรงงานอุตสาหกรรม หมายถึง อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักร มีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้า หรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ เจ็ดคนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตามสำหรับทำ ผลิต ซ่อม ประกอบ บรรจุ ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำสิ่งใด ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเขตจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยขอเสนอเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของจังหวัดปทุมธานีและแรงงานในจังหวัดปทุมธานี
2. ปัญหาด้านคุณภาพของแรงงานกรรมกรโรงงาน
3. สภาพทั่วไปของการศึกษานอกโรงเรียน
4. หน้าที่ความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
5. การดำเนินงานเพื่อพัฒนากำลังแรงงานอุตสาหกรรม ในระบบการศึกษานอกโรงเรียน
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปของจังหวัดปทุมธานีและแรงงานในจังหวัดปทุมธานี

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 พื้นที่และประชากร

จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ประมาณ 1,525 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 950,535 ไร่ ห่างจากกรุงเทพไปทางทิศเหนือ 27.8 กิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 7 อำเภอ คืออำเภอเมืองอำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี อำเภอสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอลำลูกกา และอำเภอหนองเสือ มีประชากรทั้งสิ้น 502,347 คน รวม 106,422 หลังคาเรือน แยกเป็นเพศชาย 249,909 คน เพศหญิง 252,438 คน

1.2 อาชีพและรายได้

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในสาขาการผลิตและอุตสาหกรรม ซึ่งมีสัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67 การค้าและบริการ ร้อยละ 15 และเกษตรกรรมร้อยละ 5 รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรต่อปีประมาณ

31, 631 บาท

2. ข้อมูลแรงงาน

2.1 จำนวนสถานประกอบการ

- สถานประกอบการ 15,549 แห่ง
- เงินลงทุน 67,481 ล้านบาท
- ลูกจ้างทั้งสิ้น 194,079 คน
- อำเภอที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุด ได้แก่ อำเภอลองหลวง
อำเภอเมือง อำเภอธัญบุรีและอำเภอลำลูกกา
- อำเภอที่มีโรงงานอุตสาหกรรมน้อยที่สุด คือ อำเภอหนองเสือ
- อุตสาหกรรมหลักของจังหวัด ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ วัสดุก่อสร้าง
อาหาร และเครื่องคั้ม พลาสติก บ้านอยู่อาศัย

2.2 นิคมอุตสาหกรรม

จังหวัดปทุมธานี ยังมีแนวโน้มที่จะมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต เพราะมีนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง ดังนี้

2.2.1 นิคมอุตสาหกรรมนวนคร เนื้อที่ 3,250 ไร่ ตั้งอยู่ที่กิโลเมตรที่ 46 ถนนพหลโยธิน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ปัจจุบันมีสถานประกอบการเข้าไปดำเนินการ รวม 180 แห่ง จำนวนลูกจ้าง 80,000 คน

2.2.2 นิคมอุตสาหกรรมบางกะดี เนื้อที่ 1,174 ไร่ ตั้งอยู่ที่กิโลเมตรที่ 24 ถนนติวานนท์ อำเภอเมืองปทุมธานี ขณะนี้มีสถานประกอบการเข้าไปดำเนินการ รวม 32 แห่ง จำนวนลูกจ้าง 13,000 คน

2.3 องค์การด้านแรงงาน

- สมาคมนายจ้าง 1 สมาคม
- สหภาพแรงงาน 142 สหภาพ
- สหพันธ์แรงงาน 2 สหพันธ์

นอกจากนี้ ยังมีการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการของลูกจ้างตามเขตพื้นที่ 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มสหภาพแรงงานนวนคร (หน้าเมือง) 2. กลุ่มสหภาพแรงงานย่านรังสิต

2.4 อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ 145 บาท / วัน

3. ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนในจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีความได้เปรียบในแง่ของการมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนหลายประการ คือ

3.1 ที่ตั้งเหมาะสม เนื่องจากมีพื้นที่ติดกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ที่สุดของประเทศ อยู่ใกล้ท่าเรือและสนามบิน และระบบคมนาคมขนส่งอื่น ๆ

3.2 เป็นจังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงกว่าอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ยของทั้งประเทศ

3.3 เป็นจังหวัดที่มีการไหลเข้าของเงินสุทธิ เนื่องจากอยู่ใกล้กรุงเทพ ฯ มีนักลงทุนด้านอุตสาหกรรมจำนวนมาก นักลงทุนจึงสามารถหาแหล่งเงินทุนโดยเสียต้นทุนต่ำกว่าจังหวัดอื่น

3.4 อยู่ใกล้แหล่งแรงงานที่มีการศึกษาในระดับสูง ซึ่งมีคุณภาพและความสามารถเฉพาะด้านมากมาย

3.5 เป็นฐานที่ตั้งของโรงงานที่ทันสมัยและการร่วมลงทุนกับต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งหลายกิจการก็มีแผนขยายกำลังการผลิตเตรียมพร้อมอยู่แล้ว

3.6 อยู่ใกล้สถาบันการเงินธุรกิจบริการและบริการสาธารณะอื่น ๆ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย และโรงพยาบาลทั้งของรัฐและของเอกชน

3.7 มีโครงการลงทุนขนาดใหญ่ ในด้านโครงสร้างพื้นฐานมาก เช่น ถนนวงแหวนรอบนอก โครงการรถไฟฟ้าไฮบเวสต์ โรงงานบำบัดน้ำเสีย

3.8 ภาครัฐกิจเอกชนและองค์กรธุรกิจ เช่น หอการค้าจังหวัดมีความสนใจและความพยายามที่จะช่วยกันแก้ไขปรับปรุงปัญหาข้อจำกัดของจังหวัดในด้านต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์โดยรวมของจังหวัดและมีการประสานงานที่ดีกับเจ้าหน้าที่ของจังหวัดเสมอมา

ปัญหาด้านคุณภาพของแรงงานกรรมกรโรงงาน

ลักษณะโดยทั่วไปของแรงงานไทย

ณรงค์ เส้งประชา (2535 : 43-45) กล่าวถึงแรงงานไทยส่วนใหญ่ว่ามาจากชนบท และเป็นเกษตรกร มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ แรงงานดังกล่าวอพยพเข้ามาทำงานในลักษณะถาวรและชั่วคราว ประเภทชั่วคราวจะอพยพเข้ามาหางานทำในช่วงระยะเวลาที่ว่างจากการทำนา เนื่องจากมีเวลารว่างจากการทำนาประมาณ 5-6 เดือน และเมื่อ

ถึงฤดูทำนาที่จะกลับไปทำนาตามเดิม ซึ่งเป็นลักษณะที่จะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นของชาวนาชนบท แต่เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม จะพบกับปัญหาการออกจากงาน ขาดแรงงาน จำเป็นต้องรับคนงานใหม่เข้ามาเรียนรู้งานและปฏิบัติงานแทนต่อไป ปรากฏการณ์ในลักษณะนี้ยังพบได้เป็นประจำ โดยเฉพาะในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอซึ่งมีแรงงานจากชาวนาชนบทภาคอีสานมาทำงาน

เมื่อพิจารณาการเข้า-ออกของแรงงานไทยโดยส่วนรวมแล้วพบว่า อยู่ในระดับสูงซึ่งย่อมสืบเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น ความไม่เคยชินกับการทำงานอย่างมีระบบ การถูกให้ออกจากงาน การกลับไปทำไร่ทำนา ฯลฯ

การทำงานและการออกจากงานนั้น มีจำนวนใกล้เคียงกันและมีจำนวนมากพอสมควร โดยเมื่อคิดเป็นอัตราส่วนแล้วเกือบจะได้อัตราส่วน 1 : 1 คือ ทำงานหนึ่งคน ออกจากงานหนึ่งคน ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดผลเสียได้ เช่น ต้องมีการรับคนเข้ามาใหม่เป็นประจำ ต้องฝึกงานให้แก่คนงานใหม่ เป็นเหตุให้การลงทุนสูงและแรงงานด้อยทักษะเพราะพอจะทำงานได้ก็ลาออกจากงานไป ต้องฝึกคนใหม่ซึ่งต้องเสียเวลา เสียเงิน เสียแรงงาน ฯลฯ

ในด้านบุคลิกลักษณะของแรงงานไทย เนื่องจากแรงงานไทยส่วนใหญ่มาจากชนบท ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่มีลักษณะชนบทติดตัวมา ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ ความเชื่อในเรื่องกรรมเก่า รักสันโดษ มีความพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ รักความเป็นอิสระ ไม่ค่อยชอบอยู่ใต้อำนาจบังคับของผู้อื่น จึงทำงานไม่ค่อยถาวร ลักษณะอื่นๆ ที่ปรากฏ เช่น

1. มีการรวมกลุ่มในลักษณะเป็นกันเอง มีความคุ้นเคยกัน มีจิตใจผูกพันกัน คิดต่อสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นทางการ
2. มีความรักผูกพันกันในระดับสูง ต่างคนต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. มีทัศนคติยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบเดิมไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง เคารพผู้อาวุโสและผู้มีตำแหน่งหน้าที่ ยึดมั่นในธรรมเนียมประเพณีเดิมและเชื่อถือโชคกลาง

ในด้านการศึกษาแรงงานไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จึงทำให้กรรมกรส่วนใหญ่มีความรอบรู้ไม่พอเพียงความคิดในการสร้างสรรค์พัฒนางานมีจำกัด ขาดความเข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่ เป็นผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานต่ำและมีโอกาสถูกชักจูงจากผู้มีการศึกษาสูงกว่าเพื่อใช้เป็นเครื่องมือได้ง่าย

ตาราง 1 ผู้มีงานทำจำแนกตามระดับการศึกษาปี 2526 - 2530

ปี	ไม่มีการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	มหาวิทยาลัย
2526	1,774,300	20,363,400	1,391,700	473,100
2527	1,803,900	21,034,900	1,983,300	434,300
2528	1,905,700	20,695,100	2,129,700	513,600
2529	1,580,300	21,264,900	2,515,100	677,400
2530	1,633,800	21,696,300	2,853,900	745,700

ที่มา : คัดแปลงมาจากรายงานการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร ปี 2526-2531
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากสถิติตามตารางพบว่าแรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามีมากที่สุด และเมื่อคิดเทียบกับจำนวนแรงงานที่ไม่มีการศึกษาและมีการศึกษาระดับชั้นมัธยมขึ้นไป แรงงานในระดับนี้จะมีถึงประมาณ 76 เปอร์เซ็นต์ และที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ แรงงานที่ไม่มีการศึกษามีจำนวนถึงประมาณ 7 เปอร์เซ็นต์

จากอุปนิสัยรักเสรีและเป็นตัวของตัวเอง ยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบเดิม เชื่อเรื่องกรรมเก่า ทำให้กรรมกรไทยไม่ค่อยกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองที่จะเอาดีให้ได้เหมือนคนอื่น แต่กลับคิดไปว่าความสำเร็จของบุคคลอื่น เป็นเรื่องของบุญวาสนาแข่งขันกันไม่ได้ เป็นผลให้ไม่ขบขึงเกี่ยวกับคนอื่น ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำงานของตนไป เป็นเหตุให้มีโลกทัศน์แคบ มีแต่แนวคิดและความรู้ในวงจำกัด นอกจากนั้นทัศนคติที่ว่าทำที่เป็นอยู่ก็ได้อยู่แล้ว ขอเพียงให้มีพอกินพอใช้ไปวัน ๆ หนึ่งก็พอแล้ว ลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวย่อมไม่เป็นผลดีต่อประสิทธิภาพของการทำงาน และไม่ช่วยให้ธุรกิจอุตสาหกรรมเจริญก้าวหน้า

เมื่อศึกษาสภาพของกำลังแรงงาน ในระบบอุตสาหกรรมของประเทศไทย จะพบว่าคุณสมบัติของแรงงานไทยในปัจจุบันยังด้อยอยู่มาก (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2537 : 7-8) คือ

1. การขาดความรู้ด้านพื้นฐานและด้อยการศึกษา จะเห็นได้จากการสำรวจของ

สำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2522 พบว่า ในจำนวนผู้ที่มิงานทำ 21,229,600 คน เป็น ผู้มีความรู้เพียงชั้นอนุบาลและประถมศึกษาถึง 81.8 % และ ไม่มีการศึกษาเลย 9.9 % ซึ่งชี้ให้เห็นว่า คนงานไทยส่วนใหญ่คือมีความรู้ยังเป็น จำนวนมาก

2. แรงงานส่วนใหญ่ขาดความรู้ด้านอาชีวศึกษา เป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานอาชีพ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ.2533 ปรากฏว่าเพียง 1.6 % (4.4 ล้านคน) ของกำลังแรงงาน 22.5 ล้านคนเท่านั้น ที่ผ่านการศึกษาหรืออบรมวิชาชีพจากระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแรงงานไทยส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ

3. แรงงานส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ด้านอาชีพศึกษาซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่สามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการทำงาน ระเบียบวินัยที่มีต่ออาชีพ การทำงาน มีทัศนคติต่อระบบการทำงานเข้าใจชนิดของงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีการเลือกเข้าสู่การงานชนิดต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะแรงงานในเมืองที่ส่วนใหญ่เป็นประชากรอพยพมาจากชนบทยังไม่คุ้นเคยกับการทำงานเป็นระบบอุตสาหกรรม ซึ่งมีระเบียบกฎเกณฑ์และกฎหมายแรงงานบังคับอยู่อย่างมาก

4. แรงงานส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ในการป้องกันอุบัติเหตุอันตรายอันเกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน อุปกรณ์การผลิต เครื่องจักร สารเคมี ทำให้เกิดปัญหาการสูญเสียประชากรในวัยทำงานอันเนื่องมาจากการประสบอุบัติเหตุในโรงงานที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกวัน อันจะก่อความเสียหายกับกำลังแรงงาน ตลอดจนเศรษฐกิจ และสังคมส่วนรวมเป็นอย่างมาก

สภาพทั่วไปของการศึกษานอกโรงเรียน

การจัดการศึกษานอกโรงเรียน มีหลักการให้ประชาชนต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต การจัดการศึกษาจึงต้องดำเนินการให้ต่อเนื่องกัน นับตั้งแต่การให้ความรู้พื้นฐาน ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้รับทราบ ข่าวดสารข้อมูลที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและได้รับการฝึกทักษะและวิชาชีพที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ อันเป็นการช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนให้สูงขึ้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้

กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษา และกลุ่มผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา โดยมุ่งไปที่กลุ่มคนในเมืองและกลุ่มคนในชนบทจึงได้จัด กิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ในลักษณะของการให้การศึกษาตลอดชีวิตโดยจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 5 - 12)

1. การให้ความรู้พื้นฐาน ซึ่งเป็นการให้ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต มุ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน กิจกรรมประเภทนี้มีหลายลักษณะ ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นของการอ่านออกเขียนได้จนถึงระดับการศึกษาขั้นต่อเนื่องแยกได้ตามลำดับดังนี้

1.1 การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ ถือว่าการสอนให้คนรู้หนังสือเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่รู้หนังสือจะต้องช่วยกันสอน ฉะนั้นการดำเนินงานโดยใช้วิธีการระดมอัตรากำลังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งรัฐและเอกชน ตลอดจนเอกบุคลล ลูกสอนแม่ พี่สอนน้อง เพื่อนบ้านสอนเพื่อนบ้าน เน้นการสอนแบบตัวต่อตัวหรือหนึ่งต่อหนึ่ง มีนักเรียน นิสิต นักศึกษา ภิภุ ตามเณร ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และประชาชนทั่วไปเป็นอาสาสมัคร โครงการนี้ถือว่าการช่วยเหลือสอนให้คนรู้หนังสือเป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบของคนผู้รู้หนังสือทุกคน

1.2 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาสำหรับประชาชนที่ไม่รู้หนังสืออีกรูปแบบหนึ่งนอกจากมุ่งหวังให้อ่านออกเขียนได้ และรู้หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยแล้ว ยังเน้นในเรื่องของกระบวนการของการคิดเป็น ผู้ที่เรียนจบการศึกษาประเภทนี้ จะได้รับประกาศนียบัตรที่มีศักดิ์และสิทธิเท่ากับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลาเรียน 200 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อย คือ

1.2.1 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทชั้นเรียน ผู้ที่จะสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ จะต้องได้รับการฝึกอบรมให้รู้หลักการเรียนการสอน ตามวิธีการของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จเสียก่อน เพราะการสอนจะเน้นการอภิปรายมากกว่าการสอนโดยการบอกเล่าหรืออ่านตามครูและตัวใหญ่ผู้สอน จะเป็นครูประจำการในโรงเรียนประถมศึกษา แต่อาจใช้ครูนอกประจำการหรือวิทยากรอื่น ๆ สอนบ้าง ที่เรียนนั้นแล้วแต่ความสะดวก แต่ส่วนมากก็ใช้สถานที่ของโรงเรียนเป็นที่สอน และมักจะ

สอนตอนเย็นหรือตอนกลางคืน และในบางแห่งก็มีการสอนแก้ทหารเกณฑ์ในหน่วยทหารด้วย

1.2.2 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ประเภทอาศาศมัครคืนสอน ส่วนใหญ่ใช้ครูประกาศนียบัตรหรือผู้ที่จบประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ยังไม่มีงานทำเป็นผู้สอน ครูคืนสอนจะต้องได้รับการฝึกอบรมก่อนออกไปสอนเช่นเดียวกัน การสอนนั้นจะไปสอนตามบ้านหรือตามสถานที่ซึ่งจะรวมกลุ่มได้สะดวก ครูคืนสอนนอกจากจะสอนประชาชนที่สมัครเรียน ยังต้องทำหน้าที่อย่างอื่นด้วยเช่นให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน ประสานงานการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านและสำรวจข้อมูลในหมู่บ้าน เป็นต้น

1.2.3 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จสำหรับชาวเขา จัดในบริเวณที่มีชาวเขาทางภาคเหนือ โดยใช้หลักสูตรแบบเรียนที่ได้พัฒนาขึ้นสำหรับชาวเขาโดยเฉพาะ หลักสูตรจัดทำขึ้นตามสภาพปัญหาของชาวเขา สามารถใช้เรียนร่วมกันได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ครูผู้สอนเป็นชาวเขาซึ่งเคยได้รับการศึกษาอย่างต่ำ ม.ศ.3 และมีบางคนเคยศึกษาจนได้รับประกาศนียบัตรวิชาครูสร้างเป็นศูนย์ ฯ หรือที่เรียกว่า “อาศรม” สำหรับใช้เป็นที่สอนและเป็นที่พักของครูบนภูเขาด้วย โดยชาวเขาเป็นผู้สร้างอาศรมเอง และทางราชการออกเงินสมทบส่วนหนึ่งไม่เกินห้าพันบาท แต่ละอาศรมจะมีครูทำหน้าที่สอน 1 คน และมีครูชาวเขาอีกคนหนึ่งทำหน้าที่ในการนิเทศ ใน 5 คุ่ม (หมู่บ้าน) ซึ่งเป็นเสมือนครูพี่เลี้ยงของครูอาศาศมัครที่สอนชาวเขา

1.2.4 การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญขั้นสืบเนื่อง จัดเพื่อประชาชนที่ไม่มีโอกาสในโรงเรียนภาคปกติให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหลักสูตรการศึกษาประเภทนี้มี 3 ระดับ คือการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งในแต่ละระดับขั้นสามารถเรียนได้ทั้ง 3 วิธีการเรียน คือ การเรียนแบบชั้นเรียน การเรียนแบบตนเอง และการเรียนแบบทางไกล

2. กิจกรรมด้านการให้ข่าวสารและข้อมูล ซึ่งเป็นการจัดเพื่อให้ประชาชน มีนิสัยรักการอ่านรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการคิดตัดสินใจในชีวิตประจำวันในอันที่จะปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่

2.1 การจัดห้องสมุดประชาชน เป็นการจัดการศึกษาในรูปอเนกประสงค์

เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยและทุกระดับการศึกษา เพื่อช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนให้บริการข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคม ปัจจุบันมีห้องสมุดประชาชนซึ่งจัดในลักษณะต่าง ๆ มีทั้งห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ห้องสมุดเคลื่อนที่ และห้องสมุดประชาชนตำบล ห้องสมุดจังหวัดนั้นจะเป็นฐานของการหมุนเวียนหนังสือ โดยจัดเป็นหน่วยรถเคลื่อนที่ นำหนังสือไปให้ประชาชนในชนบทได้อ่าน และในบางแห่งจะจัดหนังสือใส่หีบที่เรียกว่าหีบหนังสือเคลื่อนที่สู่ชนบท เคลื่อนย้ายไปตามจุดต่าง ๆ สำหรับห้องสมุดประชาชนอำเภอจะเป็นแหล่งบริการข่าวสารข้อมูลในหมู่บ้าน โดยการผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับชาวชนบท ให้ได้มีหนังสือเอกสารอ่านเพิ่มขึ้น การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการทดสอบในบางอำเภอ ถ้าได้ผลดีจะได้ขยายไปยังห้องสมุดประชาชนอำเภอแห่งอื่นต่อไป ประชาชนในชนบทจะมีหนังสืออ่านและเอกสารสิ่งพิมพ์สำหรับศึกษาค้นคว้ามากยิ่งขึ้น

2.2 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ดำเนินงานโดยส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านสร้างที่อ่านหนังสือขึ้น มีคณะกรรมการระดับหมู่บ้านทำหน้าที่รวบรวม จัดหาอาคารสถานที่ คู่มือรับผิดชอบที่อ่านหนังสือ การรับ-การส่งหนังสือพิมพ์ โดยรัฐบาลจ่ายค่าหนังสือพิมพ์ให้ วันละ 2 ฉบับ / แห่ง หรือปีละ 2,190 บาท/แห่ง จากการประเมินผลทั่วไป ปรากฏว่าประชาชนในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือ จะได้รับความรู้ ข่าวสารข้อมูล และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ตลอดจนตัวอย่างการพัฒนาทางสังคมและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ในการประกอบอาชีพ มากกว่าประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านที่ไม่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ก็ยังมีปัญหามากในเรื่องของการรับส่งหนังสือพิมพ์และเอกสารอื่น ๆ ที่จัดให้กับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน สำหรับในกรณีที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านขาดเอกสารสิ่งพิมพ์และหนังสืออ่าน นอกจากนี้ได้มีการรณรงค์ขอรับบริจาคหนังสือ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528 เพื่อให้ประชาชนในชนบทได้มีหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน นอกจากสถานที่ซึ่งประชาชนมาอ่านหนังสือแล้วยังใช้เป็นศูนย์กลางแสดงเรื่องราว ความรู้และที่รวมของข่าวสารข้อมูลจากสื่อมวลชนและข้อมูลภายในหมู่บ้านนั้น ความสำเร็จของการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านขึ้นอยู่กับความร่วมมือของชาวบ้านเอง รัฐบาลเพียงให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและงบประมาณ ในการซื้อหนังสือพิมพ์ให้เป็นประจำเท่านั้นและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมีเป้าหมายที่จะ

ขยายเข้าไปจัดตั้งขึ้นในวัด เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ในด้านพัฒนาความรู้ วัฒนธรรมและศีลธรรมของประชาชนได้เป็นอย่างดีด้วย

2.3 การจัดหน่วยโตดทัศนศึกษา หน่วยโตดทัศนศึกษาประชาชน

ทำหน้าที่ทำข่าว ประกาศ บทความและความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน ประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่ผลงานของรัฐบาลออกไปสู่ประชาชนในชนบท ด้วยวิธีการนำภาพยนตร์ไปฉายตาม ห้องถิ่นต่าง ๆ ส่วนกำหนดเวลาและสถานที่ที่จะนำภาพยนตร์ไปฉายให้ประชาชนชม นั้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจะได้แจ้งให้ทราบ สถานที่ออกปฏิบัติงานของหน่วย โตดทัศนศึกษานี้ ส่วนใหญ่จะเข้าไปในหมู่บ้านชนบทห่างไกลความเจริญหมุนเวียนสลับ กันไป ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้รับความรู้ อันเป็น ประโยชน์ พร้อมทั้งได้รับความบันเทิงควบคู่ไปด้วย

2.4 การผลิตหนังสือฝาผนัง มีการผลิตหนังสือฝาผนัง 2 ฉบับ ได้แก่ สารการศึกษานอกโรงเรียนและสารการศึกษานอกโรงเรียนฉบับประชากรศึกษา จัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้วยการแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ โภชนาการ การอนามัยและการวางแผนครอบครัว การย้ายถิ่น เพศศึกษา กฎหมายในชีวิตประจำวัน ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ ของไทย ตลอดจนเผยแพร่ข่าวสารที่นำรู้จัดทำเป็นภาษาและเนื้อเรื่องอย่าง ง่าย ๆ เนื้อหาวิชาในแต่ละเรื่องก็นำมาเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ฝาผนัง สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดีเหมาะสำหรับการประกอบอาชีพและการดำเนิน ชีวิตของสังคมชนบท นอกจากนั้นยังช่วยส่งเสริมการอ่านและป้องกันการลืมหืมหนังสือของ ประชาชนในชนบทด้วยหนังสือพิมพ์นี้ มีลักษณะเป็นแผ่นเดียว แบบหนังสือปิดฝาผนัง (Wall paper) โดยมากจะส่งไปยังที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน วัด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สถานีอนามัยและโรงเรียนผู้ใหญ่ทุกแห่งทั่วประเทศ

2.5 การจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ จัดเพื่อเสนอความรู้ในด้านที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น อาชีพ การอนามัย กฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และการปกครอง ลักษณะของรายการที่จัดมีหลายลักษณะ เช่น บทสนทนา บทสัมภาษณ์ การอภิปราย และบทละคร โดยออกอากาศทางสถานีวิทยุและ โทรทัศน์หลายสถานี รวมทั้งสถานีวิทยุในส่วนภูมิภาคด้วย นอกจากนั้นยังจัดรายการ วิทยุโรงเรียน เพื่อเสริมการเรียนการสอนของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาจัดรายการ สอนพูดภาษาไทยแก่ชาวไทยมุสลิมใน 4 จังหวัดภาคใต้ด้วย

2.6 การผลิตรายการวีดีโอเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดตั้งศูนย์ผลิตรายการวีดีโอเพื่อการศึกษาขึ้น เพื่อทำหน้าที่ ในการผลิตรายการวีดีโอเทปเพื่อการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ขณะนี้กำลังอยู่ใน ระหว่างเตรียมการ จะสามารถให้บริการแก่นักเรียนต่าง ๆ ได้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2529 ซึ่ง ในการให้บริการนั้น เน้นในเรื่องของการผลิตรายการเพื่อการศึกษาเท่านั้น และจะกระจาย งานไปยังศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ทั้งนี้เพราะปัจจุบันมีโทรทัศน์และวีดีโอเพื่อ การศึกษาขึ้น ก็เพื่อที่จะจัดทำหรือผลิตรายการโทรทัศน์และวีดีโอเทปให้เป็นประโยชน์ใน ด้านการศึกษาแก่นักเรียนและ ประชาชนให้มากที่สุด

2.7 การจัดพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และท้องฟ้าจำลองกรุงเทพฯ ท้องฟ้า จำลองกรุงเทพฯ ซึ่งมีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย เปิดบริการให้ความรู้ทางด้านดาราศาสตร์ และอวกาศ จัดกิจกรรมในลักษณะของการแสดงทางท้องฟ้าและจัดนิทรรศการเกี่ยวกับ ดาราศาสตร์และอวกาศ ซึ่งนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนที่สนใจเข้าชมได้ ส่วนพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์นั้น จัดให้บริการความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดย จัดในรูปของนิทรรศการทั้งแบบถาวรและชั่วคราว นอกจากนั้นยังจัดเป็นหน่วยเคลื่อนที่ไป ตามต่างจังหวัด ให้นักเรียนและประชาชนทั่วไปเข้าชมศึกษาหาความรู้ด้วย และในขณะนี้ กำลังอยู่ในระหว่างขั้นเตรียมการขยายงานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาอีกด้วย

3. การให้ทักษะและวิชาชีพ งานการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพได้รับการ พัฒนา มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2494 ด้วยการส่งครูวิชาชีพเข้าไปทำนกอาศัยในหมู่บ้าน เพื่อสอน วิชาชีพที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเพิ่มพูนรายได้ ต่อมาได้พัฒนากิจกรรมเป็นกิจกรรม การเรียนการสอน 2 ประเภท คือ การสอนตามหลักสูตรระยะสั้นระหว่าง 30-300 ชั่วโมง กับ การสอนแบบกลุ่มสนใจที่ระยะเวลาไม่เกิน 30 ชั่วโมง จากการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สายอาชีพดังกล่าว ไม่สนองต่อสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันและแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 ซึ่งรัฐมุ่งเน้นการพัฒนาประชาชนให้พึ่งตนเอง มีความสามารถที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและการมีงานทำในชนบท กรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงได้เปลี่ยนนโยบายการจัดการศึกษาสายอาชีพที่เน้นทักษะอาชีพ มาเป็น การจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยมีหลักการว่า “เป็นการให้การศึกษาด้าน อาชีพแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนที่ขาดโอกาส เพื่อให้เห็นช่องทางทำมาหากิน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดีในการทำงาน และการประกอบ

อาชีพอิสระ รับจ้างในตลาดแรงงาน หรือปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชน โดยการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับ สภาพและความต้องการของบุคคลและชุมชน โดยให้เสริมรับกับการจัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนรูปแบบอื่น ๆ ตามแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต”

จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ (กรมการศึกษา นอกโรงเรียน. 2532 : 16)

1. เพื่อพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในโลกของงานอาชีพ รู้จักเข้าใจ ตนเองและสังคม มองเห็นช่องทางประกอบอาชีพ
2. เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเท่าที่จำเป็นในอาชีพที่ตัดสินใจทำและเกาะแสวงหาข้อมูลจากแหล่งวิชาการต่าง ๆ ได้
3. เพื่อสร้างโอกาสให้บุคคลและกลุ่มบุคคล เข้าสู่อาชีพอย่างสัมพันธ์ กับ ส่วนแบ่งของตลาดอาชีพและแรงงานที่มีอยู่
4. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับตัว ปรับอาชีพ และพัฒนาอาชีพไปอย่าง ต่อเนื่อง

จากแนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนด นโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนไว้ (กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. เอกสาร ทางวิชาการ ลำดับที่ 46/25 ม.ป.ป. : 2-3) ดังนี้

1. เร่งจัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อเปิดโอกาส ให้บุคคลมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่ มีโอกาสรับการศึกษาในระบบโรงเรียน
2. ให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ที่จัด การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้การศึกษานอกโรงเรียนเป็นการศึกษาที่เข้าถึงประชาชน ส่วนใหญ่ของประเทศและให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
3. จัดรูปแบบและเนื้อหาวิชาทั้งด้านสามัญและอาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการ ของประชาชนในท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน มีการวิจัยติดตาม และ สร้างเสริมมาตรฐานเหมาะสมกับชุมชนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม
5. ส่งเสริมให้สื่อมวลชนต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้มีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา

ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะใช้สถานีวิทยุที่มีอยู่แล้วทั่วประเทศ จัดรายการเพื่อเผยแพร่ความรู้ของประชาชนให้มากขึ้น โดยเน้นรายการที่เป็นประโยชน์แก่การดำรงชีพ คุณธรรมและสร้างทัศนคติที่ดีแก่ประชาชน

6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่น เอกชน กลุ่มชน ร่วมรับภาระในการให้บริการเด็กก่อนวัยเรียน โดยเฉพาะในชนบทในแหล่งเสื่อมโทรมและในชนบทที่หนาแน่น พร้อมทั้งเร่งส่งเสริมให้ความรู้แก่บิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยอาศัยสื่อมวลชนและสถาบันทั้งของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

7. ปรับปรุงคุณภาพของการศึกษานอกโรงเรียน โดยเน้นค่านุเคราะห์ให้มีความรู้ ความชำนาญในการจัดการศึกษารวมทั้งสนับสนุนการจัดสรรและใช้ทรัพยากรสำหรับการศึกษานอกโรงเรียนให้เหมาะสม

8. เร่งรัดและหาทางให้ธุรกิจเอกชน มูลนิธิและสมาคม มีบทบาทร่วมมือกับรัฐในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น

9. ส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ไปยังส่วนภูมิภาคและปรับปรุงการบริหารในระดับจังหวัดให้คล่องตัวยิ่งขึ้น

10. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ให้บริการทางการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

11. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถและมีโอกาสที่จะร่วมในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้ตรงกับความต้องการ และเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนแต่ละท้องถิ่น

12. ส่งเสริมและจัดการศึกษานอกโรงเรียน ให้มีความประสานสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการศึกษาในโรงเรียนและเสริมสร้างให้ต่อเนื่องเพียงพอกับสิ่งที่การศึกษาในระบบได้สร้างความรู้พื้นฐานไว้

13. เร่งปรับปรุงกลไกการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนามระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง

นโยบายและจุดเน้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประจำปีงบประมาณ 2538 (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี. 2538 : -4) คือ

* 1. การศึกษาพื้นฐาน (400,000 คน)

1.1 มุ่งจัดการศึกษากับผู้ไม่รู้หนังสือไทย ในกลุ่มผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้ และฟื้นฟูประสิทธิภาพการรู้หนังสือของผู้ที่ลืมหนังสือ เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานในการใช้ภาษาไทยสำหรับการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนแสวงหาความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งเกิดความภูมิใจในความเป็นคนไทย

1.2 มุ่งจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นผู้ขาดโอกาสในกลุ่มเป้าหมาย เกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชายแดน ชนต่างภาษาและวัฒนธรรม ทหารกองประจำการ ผู้ต้องขัง สตรี และคนพิการ เพื่อยกระดับความรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

2. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา (2,050,000 คน)

2.1 เร่งจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย และประกาศนียบัตร^{ม.3}อาชีพ (ปอ.) ในกลุ่มเป้าหมายผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และไม่ได้ศึกษาต่อเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา ทหารกองประจำการ ผู้ต้องขัง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น เกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน ประชาชนชายแดน สตรี และคนพิการ เพื่อตอบสนองการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

2.2 ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยเพิ่มมาตรการต่าง ๆ ในรูปบัตรส่งเสริมการเจาะลึกกลุ่มเป้าหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่มุ่งใจมาเรียน

2.3 ส่งเสริมการเทียบโอนความรู้ทั้งวิชาสามัญ วิชาคุณภาพชีวิตและวิชาอาชีพ ให้กับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีประโยชน์หรือความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านหรือได้รับบริการจากหน่วยงานอื่น ให้นำหลักสูตรหรือความรู้ ความชำนาญนั้น มาสอบวัดเพื่อเทียบโอนตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และหลักสูตรอาชีพ ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์ เช่นเดียวกับการศึกษาในระบบโรงเรียน

3. การศึกษาอาชีพ (550,000 คน)

3.1 ส่งเสริมและประสานงานจัดการศึกษาอาชีพ ร่วมกับโรงงานและ

สถานประกอบการให้กับกลุ่มเป้าหมาย ผู้ใช้แรงงานที่มีพื้นฐานความรู้ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และไม่ได้ศึกษาต่อ สตรีและเกษตรกร ให้ได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในสถานประกอบการ

3.2 ส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาวิชาชีพและอาชีพอิสระ ร่วมกับหน่วยงานพัฒนาอื่น ๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมายเกษตรกร ผู้นำท้องถิ่นประชาชนชายแดน ชาวชุมชนแออัด สตรี เยาวชน คนพิการ ผู้ต้องขัง ทหาร กองประจำการ และกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นทักษะในเรื่องการจัดการ การตลาด คุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้สามารถเรียนรู้และนำไปใช้ได้อย่างครบวงจร

3.3 ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนวิชาชีพโดยการศึกษาทางไกล เพื่อรองรับหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ^{กม.พอช.} (ปวช.ทางไกล)

3.4 ส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาไทย สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการในเชิงธุรกิจ และส่งเสริมความสัมพันธ์ตามแนวบริเวณชายแดน เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารในทางธุรกิจการค้า แลกเปลี่ยนทางวิชาการ และวัฒนธรรมประเพณีให้ได้ดียิ่งขึ้น

4. การให้บริการข่าวสารข้อมูล

4.1 มุ่งพัฒนาระบบการให้บริการของห้องสมุดประชาชนทุกระดับ ประเภทให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

4.2 ส่งเสริมให้โรงเรียนประถมศึกษาในระดับตำบล จัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อให้บริการหนังสือและกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชนในระดับตำบล

4.3 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของชุมชน

4.4 ส่งเสริมให้สื่อมวลชน ชุมชนและหน่วยงานต่างๆ สร้างสรรค์กิจกรรมในการให้ความรู้เฉพาะเรื่องโดยการฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ หนังสือพิมพ์ภาพยนต์ วิทยุกระจายข่าว ฯลฯ เพื่อให้บริการการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ประชาชนโดยทั่วไป

5. เทคโนโลยีทางการศึกษา

5.1 มุ่งจัดการศึกษา โดยนำระบบดาวเทียมมาใช้ในการจัดการศึกษาทางไกล เพื่อเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยจัดให้มีงานรับสัญญาณดาวเทียม เพื่อการศึกษาในพื้นที่ชนบทเป้าหมาย ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนำรายการวิทยุและโทรทัศน์ ออกเผยแพร่ทางสื่อชนบทอื่น ๆ

5.2 มุ่งเน้นการจัดการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในลักษณะวิทยุโรงเรียน วิทยุเพื่อการศึกษา โทรทัศน์เพื่อการศึกษาและระบบทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยปรับปรุงในด้านคุณภาพให้มีความเหมาะสมและทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนพัฒนาศักยภาพ การผลิตรายการของศูนย์ผลิตรายการโทรทัศน์และวีดีโอเทปเพื่อการศึกษา

5.3 มุ่งจัดและผลิตรายการโทรทัศน์ วิทยุและวีดีโอเทป เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยจะให้บริการกับผู้เรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาในระบบโรงเรียนและประชาชนทั่วไป

6. วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา

6.1 ส่งเสริมให้ประชาชน มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างกว้างขวาง เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาประเทศตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาสังคมของประเทศ โดยจัดให้มีศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัด

6.2 จัดการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เน้นหนักในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดาราศาสตร์และอวกาศ โดยศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาแห่งชาติในเขตรังสิต เน้นหนักในด้านธรรมชาติวิทยาสิ่งแวดล้อมและศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาเคลื่อนที่

6.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับ การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเน้นหนักการพัฒนาอุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้าฯ ๗ ห่วง

6.4 ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เพื่อการศึกษา โดยวิธีการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานให้ประชาชนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้หรือวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต ซึ่งจะตอบสนองกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยส่วนรวม

7. การพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน

7.1 มุ่งพัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยอาศัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ และกระบวนการวิจัยนวัตกรรมการศึกษาและประเมินผลเข้ามาสนับสนุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาชุดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญทุกระดับ และวิธีการเรียน

7.2 มุ่งพัฒนาศาสตร์และศิลป์ของการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่า เพื่อการเป็นผู้นำทางด้านวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียนควบคู่ไปกับมาตรฐานทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนวิชาการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาผู้ใหญ่

7.3 มุ่งพัฒนาบุคลากรกรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้มีความสามารถทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานในรูปของโครงการ การประสานงาน และการบริหารงาน ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรจากหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชนให้สามารถเป็นเครือข่าย ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

7.4 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเครือข่าย การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน และเชื่อมวลชนในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัยและเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีผลดีต่อการจัดศึกษาในปัจจุบันนี้ ดังจะเห็นได้จาก (วิไล ตั้งจิตตมกิด. 2531 : 48-49)

1. ประหยัดเวลาแก่ผู้เรียน เพราะผู้เรียนไม่ต้องเข้าเรียนตามหลักสูตรระยะยาวซึ่งกำหนดรายวิชาไว้รวม ๆ ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง แต่การเรียนนอกระบบโรงเรียน ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความสนใจของตน เมื่อจบออกไปแล้วก็สามารถปฏิบัติงานได้ทันที เช่น หลักสูตรช่างวิทยุ โทรทัศน์ หลักสูตรภาษาอังกฤษ AUA เป็นต้น

2. ประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในด้านการเดินทาง ค่าวัสดุอุปกรณ์และค่าเล่าเรียน

3. ให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้กว้างขวาง เพราะหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถยืดหยุ่นได้มากจัดเวลาให้ผู้เรียนได้เหมาะสมกับโอกาสที่ผู้เรียนจะมาเรียนได้ เมื่อเรียนมาแล้วเกิดความจำเป็นด้วยสาเหตุใด ๆ ก็ตาม อาจจะหยุดเรียนระยะหนึ่ง เมื่อต้องการจะเรียนก็กลับมาเรียนใหม่อีกครั้ง สามารถทำได้สะดวก

4. ตรงตามความประสงค์ของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะมีวิชาให้เลือกเรียนได้ตามความสนใจ ผู้เรียนที่มาเรียนประสงค์จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ทางใด ก็ตามารถเลือกเรียนได้ทันทีที่ไม่เหมือนหลักสูตรการศึกษาในระบบโรงเรียนตามปกติ ซึ่งจะต้องกำหนดว่าผู้เรียนจะต้องรู้อะไรมาก่อนหรือได้รับประกาศนียบัตรระดับใดมาก่อน จึงจะเข้าศึกษาต่อตามหลักสูตรนั้นได้

5. สัมพันธ์กับการนำไปใช้ได้ ในหน้าที่การงานหรือวิชาชีพที่ทำอยู่โดยตรง เช่นฝึกอบรมด้านการเกษตรแก่กลุ่มเกษตรกร เกษตรกรก็สามารถนำความรู้ ไปใช้ในการทำการเกษตรได้โดยตรง

6. ให้ผลประโยชน์ในระยะเวลาอันสั้น ผลของการเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะเห็นผลได้ในระยะสั้นและเป็นผลที่ได้รับโดยตรงแก่ตัวผู้เรียน กล่าวคือขณะเรียนหรือเรียนจบแล้วก็สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ที่เรียนมาได้ในทันทีเป็นผลประโยชน์ปัจจุบันทันตาเห็นไม่ต้องรอผลในอนาคต

หน้าที่ความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

3 ประการ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี. 2538 : 153-156) คือ

1. การจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาพื้นฐานของประชาชนให้สามารถรู้หนังสือ อ่านออกเขียนได้ อีกทั้งจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อันจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพของประชากร ตลอดจนการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อให้มีทักษะพื้นฐานเพียงพอต่อการประกอบอาชีพของประชาชน

2. การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการที่เสนอโอกาสและทางเลือกให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปให้ได้รับการศึกษา ตลอดจนจัดสภาพและสถานการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติที่จะเป็นวิถีทางในการดำรงชีวิตของประชาชน เพื่อให้การศึกษานั้นเป็นการเพิ่มเติมความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่กว้างขวางสามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงชีวิตให้ทันสมัย และดำรงอยู่ได้อย่างเป็นสุข

3. การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการที่อยู่ในระบบ โรงเรียน

ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากหลักสูตร และบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือการสอนของครูในระบบโรงเรียน ให้ตามแนวคิด การศึกษาได้อย่างสะดวก คล่องตัวและสนับสนุนด้านสื่อการเรียนการสอน ในการปฏิบัติงานตามภารกิจดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ยึดถือเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ คือ การกระจายอำนาจการบริหาร และวิชาการจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค ให้มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจเชิงบริหารและวิชาการ การประสานความร่วมมือจากเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรมและบริการการศึกษานอกโรงเรียน การเน้นการจัดบริการและกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้ครอบคลุมพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย โดยยึดหลักความกว้างขวางและทั่วถึงอย่างเป็นธรรม

เพื่อให้การดำเนินการศึกษานอกโรงเรียน บรรลุภารกิจและหลักการดังกล่าว อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ด้วยการกำหนดเป้าหมายวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายของการให้บริการ โดยเฉพาะการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 โปรแกรม คือ 1. การศึกษาพื้นฐาน 2. มัธยมศึกษาและ 3. การศึกษาอาชีพ ซึ่งทั้ง 3 โปรแกรม มีลักษณะที่สำคัญคือ มีหลักสูตรการวัดผลประเมินผลและนักเรียนได้รับประกาศนียบัตร และในปีงบประมาณ 2538 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งการศึกษาพื้นฐานมัธยมศึกษาและการศึกษาสายอาชีพ รวมทั้งสิ้น 3 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 ของจำนวนกลุ่มเป้าหมายในปีงบประมาณ 2537 ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ประกอบด้วย 3 กลุ่ม กลุ่มแรกได้แก่ บุคคลที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญ กลุ่มที่สองได้แก่บุคคลที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต้องการได้รับโอกาสทางสังคมที่ทัดเทียมกับบุคคลอื่น กลุ่มที่สามได้แก่ กลุ่มประชากร บุคคลทั่วไป ที่ด้อยโอกาสในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว ประชากรกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ สามารถจัดทำเป็นกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ได้ 15 กลุ่มเป้าหมายดังนี้

1. กลุ่มเด็ก 0-14 หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี
2. กลุ่มสตรี หมายถึง กลุ่มสตรีที่เสี่ยงต่อการเข้าสู่อาชีพที่ไม่เหมาะสมได้แก่ เยาวชน สตรีที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี, สตรีที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ทั้งสตรีที่เป็นมารดา และสตรีที่กำลังจะแต่งงานและสตรีทั่วไป ที่มีทั้งสตรีผู้นำและสตรีแรงงาน

3. กลุ่มผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งในตำแหน่งผู้ปกครองท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการท้องถิ่น ประกอบด้วย กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, สารวัตรกำนัน, แพทย์ตำบล, และกรรมการหมู่บ้าน

4. กลุ่มผู้ต้องขัง หมายถึง บุคคลที่ถูกขังตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในเรือนจำหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ได้แก่ นักโทษชาย, นักโทษสตรี, นักโทษเด็กและเยาวชน

5. กลุ่มผู้ปฏิบัติศาสนกิจ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่หลักธรรม และคำสอนทางศาสนาและปฏิบัติธรรมทางศาสนา ประกอบด้วย พระ เณร และชี ใน พุทธศาสนา, โค้ะครุ โค้ะอีหม่ามในศาสนาอิสลาม, นักบวชในคริสต์ศาสนา, หมราวาส ที่ทำหน้าที่ทางศาสนา ในศาสนาสถานต่าง ๆ

6. กลุ่มทหารกองประจำการ หมายถึง ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการและได้เข้ารับราชการในกองประจำการ จนกว่าจะได้ปลดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ซึ่งได้แก่ พลทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์

7. กลุ่มใช้แรงงาน หมายถึง ผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน ซึ่งเป็นผู้ที่มีงานทำ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และควรเป็นกลุ่มเป้าหมายของการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน คือ กลุ่มลูกจ้าง (กรรมกร, คนงาน) ในภาคอุตสาหกรรม หัตถกรรม พาณิชยกรรม เกษตร และการก่อสร้าง, กลุ่มผู้ทำงานช่วยธุรกิจของครอบครัว, ลูกจ้างระดับต่ำในองค์กรรัฐบาลและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

8. กลุ่มเกษตรกร หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพทางการเกษตรกรรมทุกสาขา โดยประกอบด้วยกลุ่มย่อย ๆ ดังนี้ คือ กลุ่มเกษตรกร (เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์), กลุ่มป่าไม้ และล่าสัตว์, กลุ่มประมง

9. กลุ่มผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจแบ่งกลุ่มย่อย ๆ คือ ผู้สูงอายุวัยเริ่มต้น 60-70 ปี, ผู้สูงอายุวัยกลาง 70-80 ปี และผู้สูงอายุวัยปลาย 80 ปีขึ้นไป

10. กลุ่มคนพิการ หมายถึง ผู้ที่มีร่างกายไม่สมบูรณ์ ประกอบ ซึ่งอาจเกิดอาการสูญเสียอวัยวะบางส่วนหรืออวัยวะบกพร่องของร่างกายหรือมีความบกพร่องทางสมอง ซึ่งกลุ่มคนพิการสามารถแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ ผู้พิการโดยไม่ได้สูญเสียอวัยวะ แต่อวัยวะไม่ทำงานตามปกติ เช่น ดาบอด หูหนวก เป็นใบ้ เป็นต้น, ผู้พิการโดยสูญเสียอวัยวะ เช่น แขนขาด ขาขาด มือด้วน และผู้พิการทางสมอง เช่น ปัญญาอ่อน วิกลจริต เป็นต้น

11. กลุ่มชาวไทยภูเขา หมายถึง บุคคลชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่สูงของบริเวณชายแดนประเทศไทย ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น เย้า อีเก้อ มูเซอ กะเหรี่ยงแม้ว ลีซอ

12. กลุ่มชาวไทยมุสลิม หมายถึง บุคคลไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในการดำรงชีวิตและแบบแผนทางสังคมแตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ

13. กลุ่มชาวชุมชนแออัด หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่เรียกว่าชุมชนแออัดหรือสลัม ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ในเมืองที่มีมาเกิดจากกลุ่มประชากรที่อพยพเคลื่อนย้ายมาจากต่างจังหวัดมาอาศัยรวมกันอย่างแออัด

14. กลุ่มชาวเล (กลุ่มชาวไทยใหม่) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีรายได้จากการจับสัตว์น้ำทะเล มีบ้านเรือนอาศัยอยู่ตามชายทะเล และบางทีก็เร่ร่อนไปตามบริเวณชายทะเลต่าง ๆ ในบริเวณภาคใต้ของประเทศไทย

15. กลุ่มผู้พลัดโอกาส ได้แก่ ผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.6) แล้วไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ เนื่องจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านสังคม และสภาพแวดล้อม ซึ่งรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งส่งเสริมและขยายโอกาสให้บุคคลเหล่านี้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การดำเนินงานเพื่อพัฒนากำลังแรงงานอุตสาหกรรมในระบบการศึกษานอกโรงเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดแนวทางเพื่อยกระดับความรู้พื้นฐาน เพื่อการพัฒนาอาชีพและการสร้างอนาคตของกรรมกรโรงงานและบุคลากรเตรียมทำงานโรงงาน โดยมีกระบวนการและแนวทางต่าง ๆ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2537 : 27-40) สรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการพัฒนาการงานและอาชีพของบุคคล การพัฒนาการทำงานและการประกอบอาชีพของบุคคลให้มีคุณภาพสูงขึ้นมีขั้นตอนที่จะต้องดำเนินการ ดังนี้

1.1 ขั้นรู้จักอาชีพและประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิต ในขั้นนี้บุคคลจะต้องการพัฒนาการทำงาน และการอาชีพที่ตนประกอบอยู่ให้มีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อความเจริญก้าวหน้าและสร้างความมั่นคงของตน

1.2 ขั้นการสร้างความมั่นใจในอาชีพ ในขั้นนี้ผู้ที่ประกอบอาชีพและมีงานทำ หรือผู้ที่ไม่มีงานทำ แต่สนใจในอาชีพที่ประสงค์จะประกอบมีความต้องการที่จะรู้จัก โลกอาชีพมากยิ่งขึ้น ยังมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพมากเท่าไร โอกาสในการเจริญก้าวหน้าใน การงานก็จะมีมากยิ่งขึ้น

1.3 ขั้นการตัดสินใจดำเนินการเลือกอาชีพ ตามแนวการแนะแนวทางอาชีพ อาชีพเป็นของคู่ชีวิต การรู้จักเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความสามารถของคนและ สถานการณ์ของตนเองเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ผู้ประกอบอาชีพเตรียมตัวเอง ได้้อย่างเหมาะสม และมีโอกาสทำงานที่ตรงความสามารถและความถนัดหรือความสนใจ อย่างถูกต้อง คุณภาพของการงานที่ทำการก็จะเกิดประสิทธิภาพ

1.4 ขั้นการฝึกอบรมและรับการศึกษาด้านอาชีพศึกษา หรือทำการฝึกอาชีพ เพื่อการสร้างโอกาสที่มั่นคงในอนาคต ขั้นนี้บุคคลจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ และฝีมือ ให้การประกอบอาชีพมีคุณภาพดีขึ้นหรือเข้ารับการฝึกงานฝึกอาชีพเพื่อการเข้าสู่ อาชีพที่ต้องการ

1.5 ขั้นติดตามผลและประเมินผลงาน การประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ ตามที่ประกอบอยู่เป็นการกระตุ้นให้ผู้ประกอบอาชีพศึกษามาตรฐานงานและทำงานให้ บรรลุผลตามความประสงค์ของเจ้าของงานและเป้าประสงค์ที่กำหนด

2. แนวทางการฝึกอบรมและการเรียนในระบบการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อ การพัฒนาอาชีพและการสร้างอนาคตของกรรมกรโรงงานและบุคลากรเตรียมทำงานโรงงาน โดยจัดให้มีการศึกษาและฝึกอบรมอาชีพ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพ ฝีมือแรงงานทุกระดับ รวมทั้งส่งเสริมให้เอกชนและสถานประกอบการ เข้ามามีบทบาทใน การจัดการศึกษาและฝึกอบรมให้ มากและกว้างขวางยิ่งขึ้นรัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการ ส่วนภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อพัฒนาการศึกษาเพื่ออาชีพ (กรอ.พอ.) ขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อ ดำเนินการเรื่องนี้ตามนโยบายรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาในการยกระดับ ความรู้ขั้นพื้นฐานของกำลังแรงงานให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อ

2.1 เพื่อพัฒนาให้กรรมกรโรงงานที่มีพื้นฐานความรู้สูงถึงระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น โดยยังคงทำงานในหน้าที่และตำแหน่งเดิมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.2 เพื่อการพัฒนาระยะยาวให้กรรมกรโรงงาน และผู้ต้องการทำงานใน โรงงานซึ่งมีพื้นฐานความรู้ต่ำ ให้เป็นผู้ที่มีโอกาสฝึกพัฒนาอาชีพให้มีความก้าวหน้าสูงขึ้น

ทั้งในด้านฝีมือและ ความรู้ในการทำงาน

2.3 เปิดโอกาสที่เท่าเทียมกันให้กรรมกรโรงงาน และผู้จะเข้าทำงานในโรงงาน แต่ละคนได้รับโอกาสในการฝึกและพัฒนาฝีมือตามความรู้ที่ต้องการ เพื่อให้เข้าสามารถทำงานได้ดีขึ้นสามารถปรับคนต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและเพื่อให้อาชีพของเขามีระดับคุณภาพสูงขึ้น

นอกจากนี้ การฝึกอบรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น กระทำได้ในลักษณะการจัดชั้นเรียนตามปกติหรือโดยการประชุมสัมมนา ในระหว่างการทำงานด้วยการบริการของรัฐ โดยความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในลักษณะเต็มเวลาหรือการฝึกอบรมนอกเวลาและเวลาพิเศษ ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบจัดชั้นเรียนหรือจัดให้มีประสบการณ์ในโรงงาน

3. แนวทางฝึกอาชีพที่พึงประสงค์ เพื่อให้การฝึกอาชีพสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จำเป็นจะต้องกำหนดแนวทางการฝึกอาชีพที่พึงประสงค์ไว้ให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้การฝึกอาชีพเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ และเป็นไปโดยประหยัด จึงควรกำหนดแนวทางหลักเป็น 3 ประการ แต่ละแนวทางจะมีแนวทางย่อยออกไปอีก ดังนี้

3.1 หลักการหรือแนวทางฝึกอาชีพ มีดังนี้

3.1.1 หลักการฝึกอาชีพเพื่อทำงาน คือ การฝึกอาชีพนอกระบบ การศึกษาปกติ เป็นการฝึกอาชีพระยะสั้น โดยพิจารณาในแง่การมีงานทำเพียงอย่างเดียว ยึดหลักที่ว่าฝึกอาชีพในสาขาที่ตลาดต้องการจริง ๆ ผู้จบหลักสูตรการฝึกอาชีพส่วนตัว ช่วยครอบครัว หรือทำงานรับจ้างก็ได้และอาชีพที่จัดฝึกหัดก็เป็นทั้งงานด้านเกษตรและด้านอื่น ๆ โดยมีหลักการดังนี้

3.1.2 ฝึกอาชีพให้แก่ผู้อยู่ในกองกำลังแรงงาน และผู้เพิ่งเข้าสู่กองกำลังแรงงาน ผู้ที่จะเข้ารับบริการฝึกอาชีพอาจเป็นคนว่างงาน ผู้ที่เพิ่งเข้าสู่ตลาดแรงงานหรืออาจเป็นผู้ที่ทำงานอยู่แล้ว การฝึกอาชีพก็เป็นการฝึกอาชีพเบื้องต้นและฝึกยกระดับในอาชีพด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรมและบริการ เป็นการฝึกอาชีพให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวช่วยครอบครัวหรือรับจ้างได้

3.1.3 พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย การจัดฝึกอาชีพจะทำในเขตเมือง และชนบท ในเขตเมืองก็เลือกในแหล่งที่สะดวกแก่ผู้จะเข้ารับการศึกษาสำหรับ ในชนบทก็มุ่งไปยังท้องถิ่นที่ห่างไกล โดยให้บริการฝึกอาชีพสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มี

รายได้น้อย และกลุ่มผู้ว่างงานหรือยังไม่มียานทำรวมทั้งบุคคลบางประเภท อันได้แก่ พวกที่มีร่างกายและสมองไม่สมบูรณ์ ผู้ที่ถูกจองจำ

3.1.4 คุณภาพ การจัดฝึกอาชีพจะคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญกว่าปริมาณ ผู้จบหลักสูตรการฝึกอาชีพจะต้องมีความรู้ ความชำนาญเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพส่วนตัวหรือรับจ้าง ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 แนวทางด้านการบริหารและจัดการ มีดังนี้

3.2.1 หลักสูตรการฝึกอาชีพ จะต้องมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและความต้องการ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจะต้องทำได้อย่างรวดเร็วเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์

3.2.2 แขนงอาชีพที่จัดฝึก แขนงอาชีพที่จัดฝึกจะต้องเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน การเปลี่ยนแปลงของในแขนงอาชีพที่จัดให้ฝึกจะต้องสามารถทำได้อย่างทันต่อสภาพข้อเท็จจริง

3.2.3 ความคล่องตัวด้านการบริหารที่เกี่ยวกับการจ้างครูผู้ชำนาญ เป็น การชั่วคราว การพิจารณาคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกที่ขาดคุณสมบัติที่กำหนดไว้ และ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เข้ารับการฝึกที่ขาดคุณสมบัติที่กำหนดไว้ และการพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เข้าฝึกอาชีพที่ยากจน จะต้อง เป็นไปอย่างรวดเร็ว

3.3 แนวทางสนับสนุนการฝึกอาชีพที่สัมฤทธิ์ผล มีดังนี้

3.3.1 งบประมาณ การพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ให้แก่โครงการ ฝึกอาชีพจะต้องพอเพียงต่อการฝึกให้มีความชำนาญงาน ซึ่งสามารถจะเลือกเอาคุณภาพ มากกว่าปริมาณและพร้อมที่จะเลือกเอาคุณภาพมากกว่าจำนวนการฝึกมาก ๆ ระเบียบและ ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับงบประมาณ ตลอดจนระเบียบการเงินต่าง ๆ จะต้องมีความคล่องตัว เพื่อ เอื้ออำนวยให้การจัดการฝึกอาชีพมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เครื่องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ การฝึกจะต้องมีพอเพียงในอันที่จะสามารถฝึกนักเรียนให้มีความสามารถ

3.3.2 บุคลากร ครูฝึกจะต้องพอเพียงทั้งจำนวนและคุณภาพ ครูฝึก ภาคปฏิบัติจะต้องมีความรู้ความชำนาญงาน ด้านอุตสาหกรรมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาครูฝึกทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เป็นสิ่งที่จำเป็นและจำต้องจัดให้มีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

3.3.3 ข้อมูลตลาดแรงงาน การฝึกอาชีพเพื่อทำงานมีความจำเป็น

อย่างยิ่ง ข้อมูลตลาดแรงงานจะต้องสมบูรณ์และทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้เพราะโครงการฝึกต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับสภาพตลาดแรงงาน โดยเฉพาะในส่วนของฝึกเพื่อไปประกอบอาชีพรับจ้าง จะต้องปรับปรุงข่ายการจัดหางานให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ นอกจากนี้จะต้องตั้งศูนย์ข้อมูลตลาดแรงงาน โดยไม่มีการรายงานตำแหน่งงานว่าง ความต้องการงานทำทุกแห่งของประเทศเข้ามายังศูนย์ข้อมูลตลาดแรงงาน ด้วยระบบการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว

3.3.4 การประสานงาน เนื่องจากมีหลายหน่วยงานด้วยกันที่จัดฝึกอาชีพ การประสานงาน เพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน เพื่อให้ผู้ฝึกและครูฝึกที่ชำนาญร่วมกันและหลีกเลี่ยงการจัดโครงการฝึกที่ไม่คุ้มค่า นอกจากนี้จะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับนายจ้าง เพื่อรู้ถึงความต้องการประเภท และชนิดของแรงงานตลอดจนการใช้ผู้ฝึกการฝึกและเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญงาน

3.3.5 การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อให้หลักการฝึกอาชีพและการทำงานสัมฤทธิ์ผลนั้นจำเป็นจะต้องให้เกษตรกรและกลุ่มอาชีพอื่น ๆ เป็นค้ำว่ากลุ่มอาชีพช่างไม้ ช่างไฟฟ้าช่างปูน ฯลฯ จัดตั้งกลุ่มอาชีพขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการจัดตั้งโครงการฝึกอาชีพ การติดต่อ การประเมินผล นอกจากนี้ยังจะช่วยเป็นศูนย์การติดต่อด้านการตลาดแรงงาน ทั้งทางด้านการรัฐบาลและเอกชนที่ต้องการจ้างแรงงาน

3.3.6 การช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ช่วยให้โครงการฝึกอาชีพสัมพันธกับกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง จำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือด้านการเงินพอเพียงที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพที่ยากจนประทังชีวิตไปได้

3.3.7 ประเมินผลการติดตามผลการฝึกอบรม เพื่อทราบถึงประเภทชนิดงานที่ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพประกอบค่าตอบแทนและเงินเดือนที่ได้รับ ฝีมือและความชำนาญงาน สอดคล้องและเป็นที่พอใจกับความต้องการของนายจ้างอย่างไร ตลอดจนจะได้ทราบถึงสภาพการมีงานทำของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพอันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและการวางแผน การปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพและการประสานงานที่ดีขึ้น

4. การฝึกอาชีพระยะสั้น ปัญหาและอุปสรรคของโครงการฝึกอาชีพระยะสั้นที่ผ่านมามีสรุปได้ ดังนี้

4.1 ขาดงานอาชีพและหลักสูตรที่ใช้ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสภาพท้องถิ่นขาดความยืดหยุ่นเพราะต้องทำไปตามกรอบที่ส่วนกลางวางไว้ จุดอ่อนที่สำคัญคือได้ละเลยเรื่องเกษตรกร ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จึงจำวิชาความรู้ที่ได้รับไปประกอบ

อาชีพไม่ได้ นับว่าเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของโครงการ

4.2 หน่วยฝึกอาชีพมีหลายหน่วยเกินไปและไม่ประสานงานกัน ก่อให้เกิด การทับซ้อนและทำงานซ้ำซ้อนกันขึ้น งบประมาณที่มีน้อยอยู่แล้วก็ถูกกระจายออกไปทำให้ ทำอะไรไม่ได้จริงจังตักแห่งเดียว เป็นการสูญเสียที่ไม่ควรจะให้เกิดขึ้นอีก

4.3 ขาดแคลนบุคลากรและเจ้าหน้าที่ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เนื่องจาก มีหลายหน่วยเกินไปอัตราค่าจ้างที่จัดให้จึงกระจายออกไปและไม่เพียงพอ อัตราเงินเดือนต่ำ และการขาดสิ่งจูงใจ ผู้มีประสบการณ์ ความรู้ ให้นำมาทำงานชนิดนี้และที่ขาดมากที่ถูกต้อง ครุฝึกที่มีประสบการณ์ด้านอุตสาหกรรม รองลงมาได้แก่เจ้าหน้าที่ธุรการ

4.4 ปัญหาตัวนักเรียนและผู้ฝึกอาชีพซึ่งรับจากบุคคลทั่วไป เพื่อมุ่งให้ได้ผล ตามตัวเลขที่กำหนดไว้ในแผนงานมากเกินไป จนลืมนำไปว่าออกไปแล้วจะมีงานทำหรือไม่ การเปิดการฝึกแก่บุคคลทั่วไป โดยไม่มีกลุ่มเป้าหมายทำให้นักเรียนออกกลางคัน และ ขาดความสนใจกันมาก เป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาขาดคุณภาพ และหางานทำไม่ได้

4.5 การฝึกอาชีพและยกระดับการศึกษาของแรงงาน เท่าที่ผ่านมา สถาบัน ที่ทำงานนี้อย่างเป็นทางการมีเพียงแห่งเดียวคือ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานแห่งชาติ ซึ่งนับ ว่ามีน้อยมากไม่พอเพียงกับความต้องการ นอกนั้นเป็นการฝึกอบรมเป็นครั้งคราว จัดโดย สถาบันต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กรมแรงงานและโดยสหภาพแรงงานเอง การฝึกอบรม ที่จัดโดยสถาบันต่าง ๆ ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรเนื่องจากปัญหาหลายประการ เช่น ภาษาที่ใช้ ในการสอนทำให้กลุ่มคนงานไม่เข้าใจ เวลาและสถานที่จัดการอบรมไม่สะดวก ทำให้ คนงานไม่สามารถไปรับการอบรมได้มากเท่าที่ควร ที่สำคัญคือขาดงบประมาณและกำลังคน หรือวิทยากร ที่สามารถจะสอนให้บุคคลที่เข้ารับการอบรม ซึ่งมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน ให้เข้าใจเนื้อหาสาระของหลักสูตรได้อย่างถูกต้อง

5. การศึกษานอกระบบโรงเรียนกับการฝึกพัฒนาอาชีพ มีวิธี ดำเนินการ ดังนี้

5.1 การฝึกอาชีพระยะสั้น ควรยึดหลักการฝึกอาชีพเพื่อทำงานเป็นสำคัญผู้จบ หลักสูตรแล้วจะต้องมีงานทำอาจเป็นการประกอบอาชีพส่วนตัว ช่วยครอบครัวหรือ ทำงานรับจ้างก็ได้โดยต้องจัดสรรงบประมาณและกำลังคนที่มีคุณภาพสูงให้เพียงพอ คัด หรือรวมหน่วยงาน อย่าให้มีการทำงานซ้ำซ้อนกัน ให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงานและให้มีความคล่องตัวในด้านบริหาร อาชีพที่จัดฝึกควรจะ

เน้นทั้งทางด้านเกษตรและด้านอื่น ๆ ตามแนวการดำเนินงานต่อไปนี้

5.1.1 การฝึกอาชีพทางด้านการเกษตร มุ่งที่จะพัฒนาเกษตรกรเป็น ความรู้และทักษะด้วยการฝึกอาชีพด้านเกษตร เพื่อให้เกษตรกรได้รู้ถึงเทคนิคใหม่ ๆ

5.1.2 การฝึกอาชีพทางด้านที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม หัตถกรรมและ บริการ จะยึดอยู่กับสภาพตลาดแรงงาน คือ ฝึกอาชีพเฉพาะที่ตลาดแรงงานต้องการ หรือ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

5.1.3 พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย การจัดฝึกอาชีพจะทำในเขตเมือง และ ชนบท โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีรายได้น้อย และกลุ่มผู้ว่างงานหรือยังไม่มี งานทำ รวมทั้งบุคคลบางประเภทได้แก่ พวกที่มีร่างกายและสมองไม่สมบูรณ์

5.1.4 คุณภาพการจัดฝึกอาชีพ จะคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญมากกว่า ปริมาณ ผู้จบหลักสูตรการฝึกอาชีพ จะต้องมีความรู้ความชำนาญเพียงพอที่จะนำไปประกอบ อาชีพส่วนตัวหรือรับจ้างได้

5.2 การฝึกอาชีพและยกระดับการศึกษาของแรงงาน ควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

5.2.1 ขยายการฝึกอาชีพของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานแห่งชาติ ให้กว้างขวางขึ้น โดยยึดในหลักการว่า วิชาที่จะฝึกจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงานผู้สำเร็จจะต้องมีงานทำ สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงานและแรงงาน สัมพันธ์ไว้ในหลักสูตร เวลาและระยะเวลาการฝึก จะต้องสอดคล้องกับผู้จะเข้ารับการฝึกอบรม ที่มีงานทำอยู่แล้ว

5.2.2 จัดและส่งเสริมให้มีการให้การศึกษาและอบรม ด้านกฎหมาย แรงงานและแรงงานสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติงานให้กับฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้าง โดยการ จัดระดับของทั้ง 2 ฝ่าย ที่จะมาร่วมการศึกษาอยู่ด้วยกัน ให้เหมาะสมอย่าให้แตกต่างกันจนพูด ไม่รู้เรื่อง ควรมีการฝึกอบรมทุกระดับ และสถาบันฝึกไม่ควรจะอยู่ห่างไกลจากสถานที่ ทำงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมจนเกินไป

5.2.3 ส่งเสริมให้มีการเขียนตำราเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของนายจ้าง และคนงาน ตลอดจนความรู้เรื่องกฎหมายแรงงาน แรงงานสัมพันธ์ค่าจ้างขั้นต่ำ เศรษฐศาสตร์ เบื้องต้นด้วยภาษาง่าย ๆ ให้แรงงานที่มีความรู้ต่ำ สามารถอ่านเข้าใจง่าย ตำราดังกล่าว ควรเผยแพร่โดยรัฐหรือมีเงินนั้นก็ให้ขายในราคาถูก

5.3 การพัฒนาการจัดการเพื่อให้บรรลุนโยบายที่กำหนด ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ จะต้องดำเนินการพัฒนาการจัดการตามแนวทางต่อไปนี้

5.3.1 เพื่อให้การพัฒนาการจัดการสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนด้านการงบประมาณและอัตราค่าจ้าง แก่หน่วยงานที่จัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาการจัดการ

5.3.2 สถาบันที่จัดวางโครงการพัฒนา การจัดการจะต้องมีการประสานงานระหว่างสถาบันและธุรกิจเอกชน เพื่อจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ความจำเป็นในการพัฒนาการจัดการ และขอความร่วมมือจากฝ่ายเอกชนในเรื่องวิทยากรที่มีประสบการณ์และเรื่องอื่น ๆ

5.3.3 เนื่องจากรัฐบาลมีภาระที่จะทำมากมายในช่วงของแผน ฯ รัฐบาลควรสนับสนุนและส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนช่วยการพัฒนาการจัดการ

5.3.4 เพื่อให้การพัฒนาการจัดการเป็นไปด้วยดี รัฐบาลควรจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งซึ่งรับผิดชอบด้านการศึกษาวิเคราะห์ ประเมินความต้องการกำลังคน ด้านการจัดการกำหนดนโยบาย แนวทางและเป้าหมายการพัฒนา และการประสานงานการพัฒนาการจัดการ

6. ปัญหาและอุปสรรคการฝึกอาชีพระยะสั้น การฝึกอาชีพระยะสั้นที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐมีปัญหาหลายประการด้วยกัน ซึ่งประมวลได้ดังต่อไปนี้

6.1 ปัญหาทางด้านบริหารและการจัดการ เป็นที่ยินย้นจากการศึกษา และการสำรวจต่าง ๆ ว่าหลักสูตรการฝึกอาชีพไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพของท้องถิ่น หลักสูตรที่วางไว้ขาดความยืดหยุ่น การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้ยาก เพราะติดด้วยระเบียบ วิธีการและเมื่อเป็นไปได้อีกก็ไม่ทันต่อเหตุการณ์

6.2 ปัญหาการสนับสนุนด้านงบประมาณ การจัดฝึกอาชีพของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นอยู่มีการทำงานซ้ำซ้อน ทั้งห้องที่ปฏิบัติการและแขนงอาชีพที่จัดฝึกทำให้เกิดความยากลำบากในการพิจารณาขอบเขตการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วย ทำให้เป้าหมายการฝึกของแต่ละหน่วยวางไว้ เพื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วไม่ชัดเจนเกิดความยากลำบากต่อการจัดสรรงบประมาณ

6.3 ปัญหาด้านบุคลากรและเจ้าหน้าที่ ผู้สำเร็จจากหลักสูตรการฝึกอาชีพโดยทั่วไปยังมีความชำนาญงานต่ำกว่ามาตรฐานที่จะทำงานได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากโครงการฝึก

อาชีพโดยทั่วไปยังขาดครูทั้งจำนวนและคุณภาพ

6.4 ปัญหาความสอดคล้องสัมพันธ์ ด้านการจ้างงานและประกอบอาชีพ การฝึกอาชีพยังไม่แจ้งชัดและหน่วยงานที่จัดฝึกอาชีพ ก็พยายามจะจัดฝึกให้ได้ตามตัวเลข ที่วางไว้ ทำให้โครงการฝึกอาชีพโดยทั่วไปไม่สอดคล้องกับความต้องการ ในประเภท ชนิด แรงงานของอุตสาหกรรมและบริการ

6.5 ปัญหาตัวนักเรียนและผู้เข้ารับการฝึกอาชีพความผิดพลาดประการหนึ่งของการจัดการฝึกอาชีพระยะสั้นที่แล้วมา คือ การยึดถือตัวเลขในแผนมากเกินไป จนลืมไปว่าฝึกออกไปแล้ว จะมีงานให้ทำหรือไม่ นอกจากนี้โครงการฝึกก็ไม่ได้มีเป้าหมายไปที่กลุ่มเป้าหมายใดโดยเฉพาะ ทำให้การรับนักเรียนเข้าฝึกอาชีพเป็นไปอย่างกว้างขวาง ผลก็คือมีนักเรียนออกกลางคันและขาดความสนใจอย่างจริงจัง เป็นจำนวนมาก

7. การส่งเสริมการทำงานนอกระบบในเมือง (อาชีพอิสระ) เพื่อดำเนินการพัฒนา นำไปสู่การส่งเสริมการทำงานนอกระบบในเมือง (อาชีพอิสระ) มีสาระสำคัญที่ต้องพิจารณา ดังนี้

7.1 การพัฒนาคุณภาพคนด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการทำงานนอกระบบในเมือง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมักมีปัญหา ดังนี้

7.1.1 ขาดครูฝึกที่มีคุณภาพในหน่วยงานภาครัฐที่มีการจัดฝึกอาชีพ เพราะมักจะสูญเสียครูฝึกที่มีความสามารถให้กับเอกชน สาเหตุเนื่องจากได้รับค่าตอบแทนน้อย

7.1.2 ผู้ได้รับการฝึกขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง จึงไม่กล้านำวิธีการที่เรียนไปประกอบอาชีพได้

7.1.3 ขาดแหล่งข้อมูล ทำให้การจัดฝึกอาชีพไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

7.1.4 ระบบการจัดฝึก ขาดการจัดฝึกที่ครบวงจร วิธีการอบรมระยะสั้น สอนเฉพาะให้ทำเป็นโดยไม่ได้นำทดลองปฏิบัติในภาคสนามอย่างจริงจัง ทำให้ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

7.1.5 ยังไม่มีการแปลงนโยบายระดับชาติ เพื่อให้หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดฝึกอาชีพนำไปปฏิบัติและขาดการประสานการปฏิบัติ

7.2 การจัดกลไกการบริหาร ยังไม่มีระบบและขาดการประสานงาน

ระหว่างภาครัฐกับรัฐและภาคเอกชนกับรัฐ แต่ละหน่วยงานพยายามจัดฝึกอบรมให้ครบวงจรด้วยตัวเองทั้ง ๆ ที่ขาดความชำนาญ นอกจากนี้ระบบการสั่งการของภาครัฐไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการประสานในการปฏิบัติ จึงควรส่งเสริมให้มีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.3 หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรมีรูปแบบและลักษณะการฝึกกำลังในการพัฒนาคุณภาพกำลังคนเพื่อส่งเสริมการทำงานนอกระบบในเมือง โดยเฉพาะในเรื่องการฝึกอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเงิน การจัดการและการตลาด

7.4 การดำเนินงานด้านฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมการทำงานนอกระบบในเมือง ควรกำหนดพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร และเขตเมืองในต่างจังหวัดอื่น ๆ และให้ความสำคัญแก่เมืองหลักในส่วนภูมิภาค ได้แก่ เชียงใหม่ สงขลา หาดใหญ่ ขอนแก่น เป็นต้น โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังนี้

7.4.1 กรรมกรในโรงงานที่มีการศึกษาค่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษา

7.4.2 ผู้ว่างงานที่ด้อยโอกาส และการศึกษา

7.4.3 ผู้ว่างงานที่มีการศึกษาระดับต่าง ๆ

7.4.4 กลุ่มพิเศษเป็นผู้มีรายได้น้อยต้องการเสริมอาชีพ เช่น

กลุ่มแม่บ้าน ผู้อาศัยในเขตชุมชนแออัดและผู้ต้องการเปลี่ยนอาชีพ

7.5 การติดตามประเมินผลด้านการพัฒนาคุณภาพคน เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการทำงานนอกระบบ ควรมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล แกนกลางในการประสานรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และให้ศูนย์ข้อมูลนี้ทำหน้าที่ในการรวบรวมผลการประเมินผลจากหน่วยปฏิบัติต่าง ๆ และเผยแพร่ด้วย

7.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาคุณภาพคน เพื่อส่งเสริมการทำงานนอกระบบในเมือง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงาน ในโรงงานอุตสาหกรรม มีดังนี้

อัญมณี บุรณกานนท์ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษานอกระบบของลูกจ้างไทย พบว่ารูปแบบของการศึกษาที่ผู้ใช้แรงงานต้องการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การจัดอบรมเป็นชั้นเรียนมีวิทยากรเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 31.95) อันดับสองคือจัดให้มีหนังสือสำหรับอ่านเอง (ร้อยละ 16.92) อันดับสามคือ การจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (ร้อยละ 14.10) อันดับสี่คือ จัดกลุ่มพูดคุยกันเอง (ร้อยละ 11.84) อันดับห้าคือ การจัดทำประกาศสำหรับนักศึกษาเอง (ร้อยละ 9.40) นอกจากนี้มีการเสนอ จัดทำชุดความรู้แบบเบ็ดเสร็จ (ร้อยละ 6.39) มีการจัดการศึกษาทางวิทยุและโทรทัศน์ (ร้อยละ 6.20) และแนวคิดของลูกจ้างต่อการศึกษานอกระบบนั้น ลูกจ้างมองว่าควรมีผู้จัดการศึกษาให้และมองว่ารัฐบาลควรเป็นผู้จัดที่สำคัญ โดยจัดเนื้อหาในเรื่องที่กระทบกับความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนเป็นส่วนใหญ่

อรรถพร จินะวัฒน์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ใช้แรงงาน นายจ้างและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในโรงงานอุตสาหกรรมเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบทบาทของการจัด ด้านรูปแบบของกิจกรรมด้านเนื้อหา และด้านการบริหารการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ยกเว้นเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ที่แน่ใจในด้านการบริหารการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในโรงงาน

พรณทิพา งามสม (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการการศึกษา นอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ มีความต้องการศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งด้านการศึกษาพื้นฐานด้านการเพิ่มพูนทักษะอาชีพและด้านการรับบริการข่าวสารข้อมูล ส่วนด้านเนื้อหาวิชานั้น ต้องการมีความรู้เกี่ยวกับ การป้องกันอันตรายจากการทำงาน รองลงมาคือการใช้จ่ายที่ถูกต้องเกี่ยวกับด้านอาชีพนั้น ผู้ใช้แรงงานเพศชายมีความต้องการเรียนช่างซ่อมรถยนต์ เครื่องยนต์ ซ่อมไฟฟ้า ส่วนผู้ใช้แรงงานหญิงมีความต้องการเรียนวิชาทำอาหารและขนม

ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษา นอกกระบบโรงเรียนให้แก่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าความต้องการของผู้ใช้แรงงานและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ควรเป็นเนื้อหาวิชา ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้แรงงาน หลักสูตรความรู้พื้นฐานควรเป็นหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง และหลักสูตรอื่นควรเป็นหลักสูตรสั้น ๆ สื่อที่ใช้ควรเป็นประเภทวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ป้ายประกาศ ระยะเวลาที่สะดวกที่ใช้จัดการเรียนการสอน คือ ในโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีรัฐบาล (หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน) เป็น ผู้รับผิดชอบในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ในการเรียนการสอนและจัดหาวิทยากรผู้สอน ร่วมกับนายจ้างและสหภาพแรงงาน

สุนันทา บุญฤทธิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมเพื่อช่วยเหลือ คนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ ความต้องการในการศึกษาวิชาชีพและแนวทางการให้ความรู้ด้านวิชาชีพ ของคนงานหญิงใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าคนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ มีความต้องการจัดอบรมการศึกษาวิชาชีพแต่ระยะเวลาในการจัดอบรม ควรสอดคล้องกับเวลาทำงานในโรงงาน สำหรับเกร็ดความรู้ทางด้านอาชีพควรให้ผ่านทาง สื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารประเภทดารา

สุจิตต์ เอี่ยมละออ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสนใจและโอกาสในการ เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี กรณีศึกษาในเขตนิคม อุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนถ้ามีโอกาสและแรงงานสตรีที่มีอายุ ระดับการศึกษาและรายได้ แตกต่างกัน จะมีความสนใจที่จะเรียนเพื่อสอบเทียบ ส่วนเนื้อหาความรู้สนใจเกี่ยวกับเรื่อง การทำอาหารขนมความรู้ด้านอนามัยและรักษาโรค

สิริกาญจน์ วีระพันธ์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการการศึกษา นอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า

1. ผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมมีความต้องการการศึกษานอกกระบบโรงเรียน ด้าน การศึกษาขั้นพื้นฐานและด้านการรับบริการข่าวสารข้อมูลในระดับปานกลาง ส่วนด้านการ เพิ่มพูนทักษะอาชีพมีความต้องการในระดับน้อย

2. ผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมที่มีอายุน้อยกว่า มีความต้องการการศึกษา

นอกระบบโรงเรียนด้านการศึกษาระดับพื้นฐาน ด้านการให้บริการข่าวสารข้อมูลและด้านการเพิ่มพูนทักษะอาชีพมากกว่าผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมที่มีอายุมากกว่า

3. ผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษานานกลาง (ม.3 ถึง ปวช.) มีความต้องการ การศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการศึกษาระดับพื้นฐาน ด้านการให้บริการข่าวสารข้อมูลและด้านการเพิ่มพูนทักษะอาชีพมากกว่าผู้มีการศึกษาระดับอื่น ๆ ทุกระดับ

4. ผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมที่มีรายได้ต่ำกว่า มีความต้องการการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการศึกษาระดับพื้นฐานด้านการให้บริการข่าวสารข้อมูล และด้านการเพิ่มพูนทักษะอาชีพมากกว่าผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมที่มีรายได้มากกว่า

คมกฤษ จันทร์ขจร (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการการศึกษา นอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตจังหวัดชลบุรี พบว่าผู้ใช้แรงงาน โดยส่วนรวมมีความต้องการดังนี้ ระดับชั้นที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ภาษาต่างประเทศและคณิตศาสตร์ ประเภทของ ข่าวสารข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความรู้ทางวิชาชีพ รองลงมาคือเหตุการณ์ปัจจุบันและ กฎหมายเบื้องต้น ลักษณะของการฝึกอาชีพที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือพิมพ์ดีด รองลงมาคือปัญหา การจัดการ การตลาดและช่างเครื่องยนต์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ากำลังแรงงานในโรงงาน อุตสาหกรรมของประเทศไทย ยังขาดความรู้พื้นฐานและค้อยการศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุให้ คุณสมบัติของแรงงานไทยในปัจจุบันยังค้อยอยู่มาก ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาให้กับ ผู้ใช้แรงงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจึงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะการศึกษา นอกโรงเรียนเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้แรงงาน ในการพัฒนา ตนเองและพัฒนาการทำงาน เพื่อให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนา ประเทศต่อไป ดังนั้นการศึกษารังนี้ จึงมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงความต้องการรับบริการทาง การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้แรงงานต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีเพศต่างกัน จะมีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน
2. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีอายุต่างกัน จะมีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน
3. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน
4. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีรายได้จากการทำงานต่างกัน จะมีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีวิธีการดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ประเภทวีธีเรียนทางไกล ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดปทุมธานี และปฏิบัติงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2539 เขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 15,808 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ประเภทวีธีเรียนทางไกล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานีและปฏิบัติงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2539 เขตจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 20 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 2 จากประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่าง 414 คน จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย แสดงในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย

เขต	จำนวนประชากร				จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
	ประอม	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม	ประอม	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
1. อำเภอเมือง	85	1,017	960	2,062	17	20	19	56
2. อำเภอสามโคก	8	80	67	155	2	2	1	5
3. อำเภอลาดหลุมแก้ว	32	273	200	505	6	5	4	15
4. อำเภอลำลูกกา	151	1,704	1,374	3,229	30	34	27	91
5. อำเภอธัญบุรี	99	2,051	2,500	4,650	20	41	49	110
6. อำเภอกลองหลวง	129	2,407	2,163	4,699	26	47	43	116
7. อำเภอหนองเสือ	58	286	164	508	12	6	3	21
รวม	562	7,818	7,428	15,808	113	155	146	414

ที่มา : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี นับถึง 5 กุมภาพันธ์ 2539

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยตัวแปร เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านข่าวสารข้อมูล และด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาชีพ ลักษณะเป็นประโยคข้อความประกอบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ต้องการน้อยที่สุดถึงต้องการมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ถามความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาประเด็นสำคัญ ๆ ของวัตถุประสงค์และกิจกรรมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากนั้นดำเนินการสร้างคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนภายใต้องค์ประกอบด้านบริการการศึกษาสายสามัญ บริการข่าวสารข้อมูล และบริการเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาชีพ

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีความรู้ความสามารถ เป็นนักวิชาการ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 3 คน (รายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นสอดคล้อง 2 ใน 3

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาผู้ใหญ่จากโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน นำไปหาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ค่าสถิติ t เลือกข้อที่มีค่าสถิติ ระหว่าง -1.06 ถึง -4.87 ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น

2.5 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach.) ปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.93

การรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปยังศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดปทุมธานีขอความร่วมมือครูประจำกลุ่ม นักศึกษาผู้ใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานี

2. นำหนังสือจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดปทุมธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา เลือกเอาฉบับที่สมบูรณ์ ตรวจสอบให้คะแนน และวิเคราะห์ หากคำตอบเพื่ออภิปรายผลการวิจัยต่อไป

ผลการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 396 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.65 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไป 414 ฉบับ เมื่อตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่า มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ได้ 391 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.44

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 คือข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. คำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับวิเคราะห์ ข้อมูลตอนที่ 2 ในด้านความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษา ผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี วิเคราะห์ทั้งในกลุ่มรวมและ แยกวิเคราะห์ในส่วนย่อย จำแนกตามอายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ที่มีต่อการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านข่าวสารข้อมูล และด้านการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอาชีพ

ในการแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ประเมินความคิดเห็น ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง ต้องการมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง ต้องการมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง ต้องการปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง ต้องการน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง ต้องการน้อยที่สุด

3. ในการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความต้องการรับบริการทาง
การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัด
ปทุมธานี ใช้ค่าสถิติ t และ F

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จ SPSS (Statistical Package for
the Social Science) for windows version 6.1.2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย การหาค่าอำนาจจำแนกใช้
ค่าสถิติ t และหาค่าความเชื่อมั่นใช้วิธี หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ใช้สูตรของครอนบาค
(Cronbach.) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 132-133)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อ

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

2.1 การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน มีดังนี้

2.1.1 ค่าร้อยละ

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2.1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยใช้สูตร (บุศรี วงศ์รัตนะ. 2530 : 42)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum fX}{\sum f}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	f	แทน	ความถี่
	$\sum fX$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของความถี่คูณคะแนน
	$\sum f$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของความถี่ ซึ่งมีค่าเท่ากับจำนวนข้อมูลทั้งหมด (n)

2.1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้สูตร (กานดา พูนลาภทวี. 2530 :

72)

$$\text{สูตร S.D.} = \sqrt{\frac{f(X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	n	แทน	จำนวนข้อมูล
	f	แทน	ความถี่

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม (บุศรี วงศ์รัตนะ. 2525 : 118-119)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติแสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่ม

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

s_1^2, s_2^2 แทน ความแปรปรวนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2}{n_1 - 1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{n_2 - 1}}$$

3.2 ใช้ F-test ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่าสองกลุ่ม (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2524 : 85)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ความแตกต่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่าสองกลุ่ม

MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffe) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 263-264)

$$CVD = \sqrt{(k-1) (F^*) (MS_{within}) (2/n)}$$

เมื่อ K	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F*	แทน	ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical value)
MS _{within}	แทน	ค่า Mean Square within-groups ที่คำนวณไว้แล้ว ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
n	แทน	จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ถ้าเท่ากัน จะใช้ $(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j})$ แทน (2/n) เมื่อ n_i และ n_j แทนจำนวนหน่วยตัวอย่างต่าง ๆ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
- S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของสองกลุ่มตัวอย่าง
- F แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มตัวอย่าง
- * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในการศึกษาความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านข่าวสารข้อมูล และด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ ดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายถึง ต้องการมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง ต้องการมาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง ต้องการปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง ต้องการน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง ต้องการน้อยที่สุด

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน
ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี
3. ผลการเปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ที่มีลักษณะชีวิตสังคม
4. ผลสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการรับบริการทางการศึกษา
นอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการวิเคราะห์หาจำนวนและร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ได้ผลดังตาราง 3 คือ

ตาราง 3 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

สถานภาพของนักศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 หญิง	271	69.31
1.2 ชาย	120	30.69
รวม	391	100.00
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 15 ปี	13	3.32
2.2 ระหว่าง 15-34 ปี	368	94.12
2.3 มากกว่า 34 ปี	10	2.56
รวม	391	100.00
3. ระดับการศึกษาที่เรียนในปัจจุบัน		
3.1 ประถมศึกษา	110	28.13
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	150	38.36
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย	131	33.50
รวม	391	100.00
4. รายได้จากการประกอบอาชีพต่อเดือน		
4.1 น้อยกว่า 3,000 บาท	39	9.98
4.2 3,001-5,000 บาท	254	64.96
4.3 5,001 บาท ขึ้นไป	98	25.06
รวม	391	100.00

จากตาราง 3 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 69.31 ในด้านอายุพบว่านักศึกษาผู้ใหญ่มีอายุระหว่าง 15-34 ปี มีมากที่สุด จำนวน 368 คน คิดเป็นร้อยละ 94.12 ส่วนระดับการศึกษาที่เรียนในปัจจุบัน นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 38.36 ส่วนรายได้จากการประกอบอาชีพต่อเดือน นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากมีรายได้ระหว่าง 3,001- 5,000 บาท จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.96

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี**

ในการศึกษาความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานความต้องการ แยกเป็นรายด้านและรายข้อในแต่ละด้าน โดยศึกษาทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย จำแนกตามลักษณะชีวิตสังคม ดังผลแสดงในตาราง 4-7 ดังนี้

**ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและระดับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษา
สายสามัญ ด้านข่าวสารข้อมูล และด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ**

ความต้องการรับบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ด้านการศึกษาสายสามัญ	3.59	0.58	มาก
2. ด้านข่าวสารข้อมูล	3.85	0.57	มาก
3. ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ	3.55	0.60	มาก
รวม	3.65	0.49	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งความต้องการด้านข่าวสารข้อมูล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและระดับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษา
สายสามัญ เป็นรายชื่อ

ความต้องการรับบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
1. เพิ่มเวลาในการพบกลุ่ม	3.50	0.58	มาก
2. เปิดวิชาเลือกเพิ่มขึ้น	3.74	0.57	มาก
3. เพิ่มสื่อประกอบการเรียนการสอน	4.01	0.60	มาก
4. เพิ่มเวลาของกิจกรรมสันทนาการ ในวันที่พบกลุ่ม	3.42	0.91	ปานกลาง
5. มีการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่	3.35	1.02	ปานกลาง
6. เชิญวิทยากรภายนอกมาสอนเสริม	3.57	0.95	มาก
7. มีสถานที่พบกลุ่มที่มีบรรยากาศ เหมาะสม	3.69	0.97	มาก
8. มีการจัดการศึกษาสายสามัญ ผ่านดาวเทียม	3.41	1.14	ปานกลาง
รวม	3.59	0.58	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการรับบริการทางการศึกษา
นอกโรงเรียนโดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าส่วนใหญ่
อยู่ในระดับมาก โดยมีข้อย่อยที่นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการในระดับมากกว่าข้ออื่น ๆ
คือข้อ 3 เพิ่มสื่อประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือ ข้อ 2 เปิดวิชาเลือกเพิ่มขึ้น และ
น้อยที่สุดคือ ข้อ 5 มีการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและระดับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษา
ผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านข่าวสารข้อมูล เป็นรายชื่อ

ความต้องการรับบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
9. ให้มีการจัดตั้งห้องสมุดในโรงงาน	3.86	1.08	มาก
10. ให้มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ในโรงงาน	3.85	1.00	มาก
11. ให้มีวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ในโรงงาน	3.75	1.01	มาก
12. ให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่มาบริการ ในโรงงาน	3.43	1.05	ปานกลาง
13. ให้มีรายการวิทยุที่ให้ความรู้	4.03	0.92	มาก
14. ให้มีหน่วยงานของรัฐจัดรายการ โทรทัศน์ที่ให้ความรู้	3.57	0.89	มาก
15. ให้มีการจัดฉายภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ ที่ให้ความบันเทิงและมีสาระ	3.66	1.02	มาก
16. ให้มีป้ายประกาศเกี่ยวกับข่าวสาร ที่ทันต่อเหตุการณ์	4.13	0.84	มาก
17. ให้มีป้ายประกาศที่ให้ความรู้ด้าน สุขภาพอนามัย	4.12	0.77	มาก
18. ให้มีการจัดรายการเสียงตามสายที่ให้ ความรู้และทันเหตุการณ์ในช่วงเวลาพัก	3.98	0.91	มาก
19. ให้มีหนังสือแผ่นพับ โปสเตอร์ แผ่นพับ ที่ให้ ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	3.76	0.92	มาก
20. ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การเมืองและการปกครอง	3.79	0.85	มาก
รวม	3.85	0.57	มาก

จากตาราง 6 นักศึกษาผู้ใหญ่ มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยมีข้อย่อยที่นักศึกษาผู้ใหญ่ มีความต้องการในระดับมาก มากกว่าข้ออื่น ๆ คือ ข้อ 16 ให้มีป้ายประกาศเกี่ยวกับข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ รองลงมาคือ ข้อ 17 ให้มีป้ายประกาศ ที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย และน้อยที่สุดคือ ข้อ 12 ให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่มาบริการใน โรงงาน

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและระดับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษา
ผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านการเพิ่มพูนความรู้และ
ทักษะอาชีพเป็นรายข้อ

ความต้องการรับบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
21.การเรียนรู้เรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า	3.46	0.95	ปานกลาง
22.การเรียนรู้เรื่องการตัดผมและเสริมสวย	3.43	0.98	ปานกลาง
23.การเรียนรู้เรื่องการพิมพ์ดีดภาษาไทย	4.19	0.80	มาก
24.การเรียนรู้เรื่องการพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ	4.17	0.93	มาก
25.การเรียนรู้เรื่องการทำอาหาร และขนม	3.44	0.96	ปานกลาง
26.การเรียนรู้เรื่องการขับรถยนต์	3.59	1.04	มาก
27.การเรียนรู้เรื่องการซ่อมเครื่องยนต์	3.60	1.06	มาก
28.การเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ	3.47	1.04	ปานกลาง
29.การเรียนรู้เรื่องการเพาะปลูก	3.57	0.94	มาก
30.การเรียนรู้เรื่องการทำเครื่องปั้นดินเผา	3.15	0.96	ปานกลาง
31.การเรียนรู้เรื่องคอมพิวเตอร์	4.19	0.95	มาก
32.การเรียนรู้เรื่องช่างไฟฟ้า วิทยุ โทรทัศน์	3.94	1.00	มาก
33.การเรียนรู้เรื่องช่างก่อสร้าง (ช่างไม้-ช่างปูน)	3.18	1.04	ปานกลาง
34.การเรียนรู้เรื่องการประดิษฐ์เศษวัสดุ เพื่อจำหน่าย	3.43	1.03	ปานกลาง
35.การเรียนรู้เรื่องช่างเชื่อมโลหะ	3.20	1.04	ปานกลาง
36.การเรียนรู้เรื่องการจักสานเพื่อจำหน่าย	3.23	0.98	ปานกลาง
37.การเรียนรู้เรื่องการขับร้องและดนตรีไทย	3.38	1.04	ปานกลาง
38.การเรียนรู้เรื่องการขับร้องและดนตรีสากล	3.30	1.04	ปานกลาง
รวม	3.55	0.60	มาก

จากตาราง 7 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อย่อยที่นักศึกษา มีความต้องการในระดับมาก มากกว่าข้ออื่นๆ คือ ข้อ 2 การเรียนรู้เรื่องการพิมพ์ดีด ภาษาไทย รองลงมาคือ ข้อ 31 การเรียนรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ และน้อยที่สุดคือ ข้อ 30 การเรียนรู้เรื่องการทำเครื่องปั้นดินเผา

**ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบ ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ที่มี
ลักษณะชีวสังคม**

3.1 เปรียบเทียบตามเพศ ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1 “นักศึกษาผู้ใหญ่
ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีเพศต่างกัน จะมีความต้องการรับบริการทางการศึกษา
นอกโรงเรียนต่างกัน” โดยใช้ค่าสถิติ t ดังผลในตาราง 8 คือ

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน
เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกัน

ความต้องการรับบริการ	หญิง n = 271		ชาย n = 120		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการศึกษาสายสามัญ	28.52	4.66	29.08	4.52	-1.10
2. ด้านข่าวสารข้อมูล	46.41	6.72	45.83	7.21	0.78
3. ด้านการเพิ่มพูนความรู้ และ ทักษะอาชีพ	63.63	11.31	64.56	9.56	-0.78
รวม	138.56	18.88	139.46	17.88	-0.44

จากตาราง 8 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการรับบริการทาง
การศึกษานอกโรงเรียน แต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้

3.2 เปรียบเทียบตามอายุ ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 “นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีอายุต่างกัน จะมีความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียนต่างกัน” โดยใช้ค่าสถิติ F ดังผลในตาราง 9-10 ต่อไปนี้

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน

ความต้องการรับบริการ	น้อยกว่า 15 ปี		15-34 ปี		มากกว่า 34 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการศึกษาสายสามัญ	31.15	4.88	28.52	4.53	31.90	6.03
2. ด้านข่าวสารข้อมูล	45.77	6.82	46.22	6.88	47.20	6.97
3. ด้านการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอาชีพ	69.46	12.19	63.61	10.53	67.80	16.27
รวม	146.38	21.33	138.35	18.16	146.90	26.59

จากตาราง 9 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 34 ปี มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมทุกด้าน มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี และอายุระหว่าง 15-34 ปี เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี มีความต้องการด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ มากกว่านักศึกษาที่มีอายุมากกว่า 34 ปีและอายุระหว่าง 15-34 ปี ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 34 ปี มีความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญและด้านข่าวสารข้อมูล มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปีและอายุระหว่าง 15-34 ปี เพื่อยืนยันความคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการทดสอบโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ดังแสดงผลในตาราง 10 คือ

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแปรปรวน ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน

ข้อ	ความต้องการรับบริการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1.	ด้านการศึกษายาสามัญ	ระหว่างกลุ่ม	2	193.06	96.5	34.61 *
		ภายในกลุ่ม	388	8,132.49	20.96	
		รวม	390	8,325.55		
2.	ด้านข่าวสารข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2	12.20	6.10	0.13
		ภายในกลุ่ม	388	18,381.08		
		รวม	390	18,393.28		
3.	ด้านการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	584.18	292.09	2.53
		ภายในกลุ่ม	388	44,878.03	115.67	
		รวม	390	45,462.21		
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1,477.77	738.88	2.16
		ภายในกลุ่ม	388	132,811.75	342.30	
		รวม	390	134,289.52		

จากตาราง 10 แสดงว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านการศึกษายาสามัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ที่มีอายุต่างกัน เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe) ดังตาราง 11 ต่อไปนี้

ตาราง 11 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษา
สายสามัญ ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน แยกเป็นรายคู่

อายุ				
		15-34 ปี	น้อยกว่า 15 ปี	มากกว่า 34 ปี
	$\bar{X}$	28.52	31.15	31.90
15 - 34 ปี	28.52	-	2.63	3.38*
น้อยกว่า 15 ปี	31.15		-	0.75
มากกว่า 34 ปี	31.90			-

จากตาราง 11 แสดงว่านักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีอายุมากกว่า 34 ปี มีความต้องการ
ด้านการศึกษายาสามัญ มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 15-34 ปี อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักศึกษากลุ่มอื่น

3.3 เปรียบเทียบตามระดับการศึกษาที่เรียนในปัจจุบัน ซึ่งเป็น การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 “นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีระดับ การศึกษาเรียนในปัจจุบันต่างกัน จะมีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ต่างกัน” โดยใช้ค่าสถิติ F ดังผลในตาราง 12-13 ต่อไปนี้

ตาราง 12 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาที่เรียน ในปัจจุบันต่างกัน

ความต้องการรับบริการ	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการศึกษาสายสามัญ	31.26	5.13	27.91	4.05	27.4	33.91
2. ด้านข่าวสารข้อมูล	49.34	6.77	44.73	6.19	45.33	6.89
3. ด้านการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอาชีพ	69.79	11.98	62.58	8.53	60.51	10.14
รวม	150.39	20.58	135.22	14.56	133.27	16.60

จากตาราง 12 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับประถมศึกษา มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่กลุ่มอื่น เพื่อยืนยันความคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการทดสอบโดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ดังแสดงผลในตาราง 13 คือ

ตาราง 13 เปรียบเทียบความแปรปรวนความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน
เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาที่เรียน
ในปัจจุบันต่างกัน

ข้อ	ความต้องการรับบริการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1.	ด้านการศึกษายาสามัญ	ระหว่างกลุ่ม	2	1209.45	514.72	27.37*
		ภายในกลุ่ม	388	7296.11	18.80	
		รวม	390	8325.55		
2.	ด้านข่าวสารข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2	1502.17	751.09	17.25*
		ภายในกลุ่ม	388	16891.11	43.53	
		รวม	390	18393.28		
3.	ด้านการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	5582.75	2791.38	27.16*
		ภายในกลุ่ม	388	39879.46	102.78	
		รวม	390	45462.21		
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	20699.49	10349.74	35.35*
		ภายในกลุ่ม	388	113590.04	292.76	
		รวม	390	134289.52		

จากตาราง 13 แสดงว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการ
รับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความต้องการรับบริการทาง
การศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เมื่อพบความแตกต่าง
จึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ดังตาราง 14-17 ต่อไปนี้

ตาราง 14 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน
ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แยกเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา		ม.ปลาย	ม.ต้น	ประถมศึกษา
	$\bar{X}$	133.27	135.22	150.39
ม.ปลาย	133.27	-	2.00	17.17*
ม.ต้น	135.22		-	15.17*
ประถมศึกษา	150.39			-

จากตาราง 14 แสดงว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับประถมศึกษา มีความต้องการ
โดยรวมทุกด้าน มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษา
ตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษา
สายสามัญ ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แยกเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา		ม.ปลาย	ม.ต้น	ประถมศึกษา
	$\bar{X}$	27.43	27.91	31.26
ม.ปลาย	27.43	-	0.48	3.83*
ม.ต้น	27.91		-	3.35*
ประถมศึกษา	31.26			-

จากตาราง 15 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับประถมศึกษา มีความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญ มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านข่าวสารข้อมูล
ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แยกเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา		ม.ต้น	ม.ปลาย	ประถมศึกษา
	$\bar{X}$	44.73	45.33	49.34
ม.ต้น	44.73	-	0.06	4.61 [*]
ม.ปลาย	45.33		-	4.01 [*]
ประถมศึกษา	49.34			-

จากตาราง 16 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับประถมศึกษา มีความต้องการด้านข่าวสารข้อมูล มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและ มัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แยกเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา				
	$\bar{X}$	ม.ปลาย	ม.ต้น	ประถมศึกษา
		60.51	62.58	69.79
ม.ปลาย	60.51	-	2.07	9.28*
ม.ต้น	62.58		-	7.21*
ประถมศึกษา	69.79			-

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับประถมศึกษา มีความต้องการด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 เปรียบเทียบตามรายได้จากการประกอบอาชีพต่อเดือน ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 “นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีรายได้จากการทำงานต่างกัน จะมีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน” ดังผลในตาราง 18-19 ดังต่อไปนี้

ตาราง 18 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน

ความต้องการรับบริการ	น้อยกว่า 3,000		3,001-5,000		5,001 ขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.ด้านการศึกษาตามมัญ	31.97	6.63	28.33	4.23	28.32	4.15
2.ด้านข่าวสารข้อมูล	48.54	7.36	45.95	6.90	46.04	6.47
3.ด้านการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอาชีพ	67.72	13.97	63.51	10.15	63.45	10.82
รวม	148.23	24.75	137.79	17.08	137.81	18.56

จากตาราง 18 แสดงว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้น้อยกว่า 3,000 บาท มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่กลุ่มอื่น เพื่อยืนยันความคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ดังแสดงผลในตาราง 19 คือ

ตาราง 19 เปรียบเทียบความแปรปรวน ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน

ข้อ	ความต้องการรับบริการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1.	ด้านการศึกษายตามัณ	ระหว่างกลุ่ม	2	467.17	233.53	11.53*
		ภายในกลุ่ม	388	7858.39	20.25	
		รวม	390	8325.56		
2.	ด้านข่าวสารข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2	231.42	115.71	2.47
		ภายในกลุ่ม	388	18161.86	46.81	
		รวม	390	18393.28		
3.	ด้านการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	626.61	313.30	2.71
		ภายในกลุ่ม	388	44835.61	313.30	
		รวม	390	45462.21		
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	3823.34	1911.67	5.69*
		ภายในกลุ่ม	388	130466.18	336.25	
		รวม	390	134289.52		

จากตาราง 19 แสดงว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการศึกษายตามัณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการรับบริการ ทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี ที่มีรายได้ต่างกัน เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ดังตาราง 20 ต่อไปนี้

ตาราง 20 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน
ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน แยกเป็นรายคู่

รายได้		3,001 ถึง 5,000 บาท	5,001 บาท ขึ้นไป	น้อยกว่า 3,000 บาท
	$\bar{X}$	137.79	137.81	148.23
5,001 บาทขึ้นไป	137.79	-	0.02	10.44*
3,001 ถึง 5,000 บาท	137.81	-	-	10.42*
3,000 บาท	148.23	-	-	-

จากตาราง 20 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้น้อยกว่า 3,000 บาท มีความต้องการโดยรวมทุกด้าน มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ ระหว่าง 3,000 ถึง 5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษา
สายสามัญ ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน แยกเป็นรายคู่

รายได้	$\bar{X}$	5,001 บาท ขึ้นไป	3,001 ถึง 5,000 บาท	น้อยกว่า 3,000 บาท
		28.32	28.33	31.97
3,001 ถึง 5,000 บาท	28.32	-	0.01	3.65*
5,001 บาทขึ้นไป	28.33	-	-	3.64*
น้อยกว่า 3,000 บาท	31.97	-	-	-

จากตาราง 21 แสดงว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้น้อยกว่า 3,000 บาท มีความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญ มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ระหว่าง 3,000 ถึง 5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**ตอนที่ 4 ผลสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน
ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี**

ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของ
นักศึกษาผู้ใหญ่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวน 391 คน จากคำถามสุดท้ายของแบบสอบถาม
ดังผลในตาราง 22-25 ต่อไปนี้

**ตาราง 22 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษา
ผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษาสายสามัญ**

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาด้านการศึกษาสายสามัญ		
1. ไม่มีเวลามาเรียน เพราะต้องทำงานล่วงเวลา	45	11.51
2. เวลาเรียนน้อยเกินไป	25	6.39
3. นักศึกษาเรียนไม่ทัน ไม่เข้าใจ	18	7.16
4. ในหนังสือมีเนื้อหาน้อยเกินไป	9	2.30
5. ครูไม่ใช้สื่อการสอน สื่อไม่ทันสมัย	8	2.05
6. หนังสือไม่พอกับจำนวนนักศึกษา	1	0.26
7. ครูพูดเสียงค่อย	1	0.26
8. สถานที่พบกลุ่มอยู่ไกล	1	0.26
ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาสายสามัญ		
1. ควรเพิ่มเวลาเรียนมากขึ้น	42	10.74
2. ควรจัดสื่อการสอนให้มากขึ้น	13	3.32
3. ครูผู้สอนควรเน้นเนื้อหาวิชาให้มากขึ้น	7	1.79
4. ควรเพิ่มเนื้อหาในหนังสือให้มากขึ้น	5	1.28
5. อยากให้นั้นวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ให้มาก	5	1.28
6. ควรจัดการเรียนการสอนเฉพาะในวันอาทิตย์	4	1.02
7. ควรให้มีการพบกลุ่มน้อยลง	2	0.51

ตาราง 22 (ต่อ)

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
8. เพิ่มสถานที่พบกลุ่มให้มากขึ้น	2	0.51
9. ควรเพิ่มวิชาเลือก	1	0.26
10. ควรจัดทัศนศึกษาบ้าง	1	0.26
11. ควรมีการแนะแนวการศึกษาทุกเดือน	1	0.26
12. ควรทดสอบสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	1	0.26
13. ครูควรตรงต่อเวลา	1	0.26
14. ควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่ม	1	0.26

จากตาราง 22 แสดงว่า ปัญหาด้านการศึกษาสายสามัญของนักศึกษาผู้ใหญ่ มีปัญหาในเรื่องไม่มีเวลามาเรียน เวลาเรียนน้อยเกินไป และนักศึกษาเรียนไม่ทัน ไม่เข้าใจ นอกจากนี้เสนอแนะในเรื่องควรเพิ่มเวลาเรียนมากขึ้น ควรจัดสื่อการสอนให้มากขึ้น และครูผู้สอนควรเน้นเนื้อหาวิชาให้มากขึ้น

ตาราง 23 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ ด้านข่าวสารข้อมูล

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ปัญหาด้านข่าวสารข้อมูล</u>		
1. ข่าวสารข้อมูลเผยแพร่太少	27	6.91
2. ไม่สามารถรู้ข่าวสารในสถานที่พบกลุ่ม	15	3.83
3. โรงงานขาดสื่อที่ให้ข่าวสาร	10	2.56
4. มีที่อ่านหนังสือพิมพ์太少	8	2.05
5. มีห้องสมุด太少	5	1.27
6. ไม่มีเวลาติดตาม	1	0.26
<u>ข้อเสนอแนะด้านข่าวสารข้อมูล</u>		
1. อยากให้ข่าวสารข้อมูลออกสื่อต่าง ๆ ให้มากกว่านี้	37	9.46
2. ควรมีห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่	10	2.56
3. อยากให้มีการกระจายข่าวสารข้อมูล ให้นักศึกษาทราบทางวิทยุ โทรทัศน์	7	1.79
4. ควรมีห้องสมุดในโรงงาน	6	1.53
5. ควรใช้โทรทัศน์สื่อสารผ่านดาวเทียม	6	1.53
6. ควรเผยแพร่ข่าวสารในที่พบกลุ่ม	6	1.53
7. ควรมีที่อ่านหนังสือและข่าวสารประจำหมู่บ้าน	1	0.26

จากตาราง 23 แสดงว่าปัญหาด้านการข่าวสารข้อมูลของนักศึกษาผู้ใหญ่ มีปัญหาในเรื่องข่าวสารข้อมูลเผยแพร่太少 ไม่สามารถรู้ข่าวสารในสถานที่พบกลุ่ม และโรงงานขาดสื่อที่ให้ข่าวสาร นอกจากนี้เสนอแนะในเรื่องอยากให้ข่าวสารข้อมูลออกสื่อต่าง ๆ ให้มากกว่านี้ ควรมีห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ และอยากให้มีการกระจายข่าวสารข้อมูลให้นักศึกษาทราบทางวิทยุ โทรทัศน์

ตาราง 24 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ ด้านการให้ความรู้และเพิ่มพูนทักษะอาชีพ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ปัญหาด้านการให้ความรู้และเพิ่มพูนทักษะอาชีพ</u>		
1. การให้ความรู้ด้านวิชาชีพยังน้อย	7	1.79
<u>ข้อเสนอแนะด้านการให้ความรู้และ</u> <u>เพิ่มพูนทักษะอาชีพ</u>		
1. ควรส่งเสริมการสอนวิชาชีพให้มากขึ้น	46	11.76
2. ควรมีวิชาคอมพิวเตอร์ในหลักสูตร	6	1.53
3. ควรเปิดสอนเกี่ยวกับวิชาชีพเก่า ๆ	1	0.26
4. ควรเปิดสอนการจัดแจกันดอกไม้	1	0.26
5. ควรให้ความรู้ด้านเกษตร	1	0.26

จากตาราง 24 แสดงว่า ปัญหาด้านการให้ความรู้และเพิ่มพูนทักษะอาชีพ ของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ มีปัญหาในเรื่องการให้ความรู้ด้านวิชาชีพยังน้อย และเสนอแนะในเรื่อง
ควรส่งเสริมการสอนวิชาชีพให้มากขึ้น และควรมีวิชาคอมพิวเตอร์ในหลักสูตร

ตาราง 25 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษา
ผู้ใหญ่ ด้านอื่น ๆ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ปัญหาด้านอื่น ๆ</u>		
1. โรงงานไม่สนับสนุนให้เรียน	11	2.81
2. ไม่มีเงินเรียน	9	2.30
3. ได้ะ แก้อี้ ไม่เพียงพอกับนักศึกษา	2	0.51
4. นักศึกษาภายในกลุ่มไม่คุ้นเคยกัน	2	0.51
5. สถานที่พบกลุ่มไม่สะอาด	2	0.51
6. กิจกรรมนันทนาการน้อยเกินไป	1	0.26
7. ห้องเรียนมีอากาศร้อน	1	0.26
<u>ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ</u>		
1. ควรลดค่าใช้จ่ายในการเรียน	4	1.02
2. ควรจัดพัดลมในห้องเรียน	2	0.51
3. ควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาร่วมกันทำ	2	0.51
4. หลักสูตรควรลดจาก 2 ปีเหลือ 1 ปี	2	0.51
5. ครูควรมีอารมณ์ขันบ้าง	2	0.51
6. อาจารย์ควรเคร่งครัดกับนักศึกษา	1	0.26
7. อยากให้มีกีฬาในสถานที่พบกลุ่ม	1	0.26
8. ควรจัดกิจกรรมให้น้อยลง	1	0.26
9. ควรจัดได้ะ แก้อี้ ให้เพียงพอ	1	0.26
10. ระหว่างเรียนควรมีเวลาพักบ้าง	1	0.26

จากตาราง 25 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีปัญหาในเรื่องโรงงานไม่สนับสนุนให้เรียนและไม่มีเงินเรียน นอกจากนี้เสนอแนะในเรื่องควรลดค่าใช้จ่ายในการเรียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้สรุปผลของการวิจัย ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามตัวแปร
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกโรงเรียน ให้แก่นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม
2. เป็นแนวทางในการจัดบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม
3. เพื่อประโยชน์ต่อการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านงบประมาณ การจัดการศึกษา บุคลากรทางการศึกษา

และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายของค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	ต้องการมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	ต้องการมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	ต้องการปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	ต้องการน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	ต้องการน้อยที่สุด

5.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการรับบริการทางการศึกษา

นอกโรงเรียน ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่างกัน ใช้ค่าสถิติ ที (t-test) ในกรณีที่มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้ค่าสถิติ เอฟ (F-test) ในกรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ่

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งความต้องการด้านข่าวสารข้อมูล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน นักศึกษาผู้ใหญ่ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้

2.1 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกันมีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้

2.2 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกันมี

ความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 34 ปี มีความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญ มากกว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 15-34 ปี ส่วนความต้องการด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ โดยพบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับประถมศึกษา มีความต้องการโดยรวมทุกด้าน และความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านข่าวสารข้อมูล และด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.4 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านการศึกษาสายสามัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้น้อยกว่า 3,000 บาท มีความต้องการโดยรวมทุกด้าน และมีความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญ มากกว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ระหว่าง 3,000 บาท ถึง 5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักศึกษาผู้ใหญ่ในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน

3.1 ด้านการศึกษาสายสามัญ พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีปัญหาในเรื่อง ไม่มีเวลาเรียนเพราะต้องทำงานล่วงเวลา เวลาเรียนน้อยเกินไป นักศึกษาเรียนไม่ทัน และไม่เข้าใจ โดยมีข้อเสนอแนะในเรื่องควรเพิ่มเวลาเรียน ควรจัดสื่อการสอน และครูผู้สอนควรเน้นเนื้อหาวิชาให้มากขึ้น

3.2 ด้านข่าวสารข้อมูล พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่มีปัญหาในเรื่อง ข่าวสารข้อมูลเผยแพร่太少 ไม่สามารถรู้ข่าวสารในสถานที่พบกลุ่มและโรงงานขาดสื่อที่ให้ข่าวสาร โดยมีข้อเสนอแนะในเรื่องอยากให้ข่าวสารข้อมูลออกสื่อต่าง ๆ ให้มากกว่านี้ ควรมีห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ และอยากให้มีการกระจายข่าวสารข้อมูลให้นักศึกษาทราบทางวิทยุโทรทัศน์

3.3 ด้านการให้ความรู้และเพิ่มพูนทักษะอาชีพ พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีปัญหาในเรื่องการให้ความรู้ด้านวิชาชีพยังน้อย โดยมีข้อเสนอแนะในเรื่องควรส่งเสริมการสอนวิชาชีพให้มากขึ้น และควรมีวิชาคอมพิวเตอร์ในหลักสูตร

3.4 ปัญหาด้านอื่น ๆ พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีปัญหาในเรื่อง โรงงานไม่สนับสนุนให้เรียนและไม่มีเงินเรียน โดยมีข้อเสนอแนะในเรื่องควรลดค่าใช้จ่ายในการเรียน

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากการที่พบว่า ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน นักศึกษาผู้ใหญ่ มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นฐานการศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ยังน้อย ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในภาคอุตสาหกรรม เป็นสาเหตุสำคัญให้นักศึกษาผู้ใหญ่ต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของอัมพร ถิ่นประเทศ (2538 : 163) ซึ่งศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการเข้าเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ตามตามัญ วิจัยเรียนทางไกล จังหวัดปทุมธานี พบว่า พนักงานตามโรงงานเหล่านี้ได้เข้ามาเรียนต่อในระดับต่าง ๆ ที่สูงขึ้น เพื่อที่จะให้ได้รับวุฒิทางการศึกษา เพื่อที่จะได้เลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีขึ้น เงินเดือนสูงขึ้น ตลอดจนการพัฒนาตนเองให้มีความรู้สูงขึ้น และงานวิจัยของ อัญมณี บุรณกานนท์ (2531 : บทคัดย่อ) พบว่าลูกจ้างส่วนใหญ่ไม่พอใจในสภาพชีวิตที่เป็นอยู่ของคนในปัจจุบันและพยายามแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า ในลักษณะตัวใครตัวมันหรือปัจเจกบุคคล และในการที่จะเพิ่มรายได้ให้มากขึ้นนั้น จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนทักษะอาชีพ เป็นบันไดที่จะก้าวไปสู่การเปลี่ยนงานอาชีพ หรือเลื่อนตำแหน่งงานที่สูงขึ้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี มีความต้องการด้านข่าวสารข้อมูล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจุบันได้รับการกล่าวขานให้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่นักศึกษาผู้ใหญ่ มีความต้องการด้าน

ข่าวสารข้อมูลมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมกฤษ จันทร์ขจร (2537 : 186) ได้ลำดับความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน ของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเขตจังหวัดชลบุรี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบริการข่าวสารข้อมูล และจากบทความของ สร้าง แร่งงานสยาม (2525 : 8) กล่าวว่าในสังคมเมืองมีการเคลื่อนไหวของข่าวสารข้อมูล และความรู้ต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์

2. การเปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน นักศึกษาผู้ใหญ่ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้

2.1 นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสังคมปัจจุบันเพศมิได้เป็นตัวแปรสำคัญในการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีผู้ใช้แรงงานทั้งเพศชายและเพศหญิง ประกอบกับลักษณะของงานและสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกัน ทำให้เพศชายและเพศหญิงมีความต้องการที่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมทิพา งามสม (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่าผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษาพื้นฐาน ด้านการรับบริการข่าวสารข้อมูลและด้านการเพิ่มพูนทักษะอาชีพไม่แตกต่างกัน

2.2 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาผู้ใหญ่ทุกวัยเห็นความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตเท่าเทียมกันว่าจะสามารถช่วยพัฒนาความรู้เพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน และสิ่งที่จะตามมาคือการเพิ่มเงินเดือนหรือตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้นนับเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 : 86) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างด้านเศรษฐกิจสังคมและการศึกษาของชุมชนบริเวณแหล่งอุตสาหกรรม พบว่า สภาพความเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรม ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม รวมถึงสภาพในการประกอบอาชีพ มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการทำงานมากขึ้น บุคคลในสังคมจำเป็นต้อง

การประกอบอาชีพ มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการทำงานมากขึ้น บุคคลในสังคมจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในการทำงาน และงานวิจัยของ พรรณทิพา งามสม (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่า ผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีอายุต่างกันมีความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการรับบริการข่าวสารข้อมูลไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่านัก ศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกันมีความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 34 ปี มีความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญ มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 15-34 ปี ส่วนความต้องการด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแต่เดิม มีข้อจำกัดในเรื่องสถานศึกษาน้อย การคมนาคมไม่สะดวก สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวไม่เอื้ออำนวยในการศึกษา ประกอบกับสภาพสังคมเป็นสังคมเกษตร ผู้ปกครองจึงไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษามากนัก ทำให้การศึกษายุใหญ่ที่มีอายุมากส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับไม่สูงนัก แต่เมื่อมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมนาน ๆ ประกอบกับประสบการณ์การทำงานที่มีมากขึ้น ทำให้ได้รับตำแหน่งหัวหน้างานที่มีผู้ใช้แรงงานซึ่งอายุน้อยกว่า แต่ระดับการศึกษาสูงกว่า ประกอบกับภาระทางครอบครัวอาจลดน้อยลงเนื่องจากเป็นวัยที่บุตรธิดา สามารถช่วยตนเองได้พอสมควรแล้ว เป็นสาเหตุให้นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 34 ปี มีความต้องการด้านการศึกษาสายสามัญ มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ในกลุ่มอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณทิพา งามสม (2531 : 140) ได้ศึกษาความต้องการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่า คนงานเก่าซึ่งมีอายุมากมักจะ มีระดับการศึกษาต่ำคือระดับ ป. 4 ถึง ป. 7

2.3 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาผู้ใหญ่ต้องการพัฒนาตนเอง ให้มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 : 96) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างด้านเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาของชุมชนบริเวณแหล่งอุตสาหกรรม พบว่า โรงงานอุตสาหกรรมเริ่มมีการกำหนดวุฒิทางการศึกษาในการรับคนงานที่มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นอย่างน้อยและมี

แนวโน้มที่จะกำหนดวุฒิ การศึกษาให้สูงขึ้นและในส่วนของผู้ใช้แรงงาน มีความเห็นว่าวุฒิทางการศึกษาจะส่งผลต่อการมีโอกาสดำรงตำแหน่ง และการกำหนดค่าจ้างแรงงาน

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับประถมศึกษา มีความต้องการโดยรวมทุกด้าน และความต้องการด้านการศึกษายาสยามณ์ ด้านข่าวสาร ข้อมูล และด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการผลิตในระบบอุตสาหกรรม ต้องอาศัยความรู้และเทคโนโลยีสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมทิพา งามสม (2531 : 141) เรื่องความต้องการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่า ค่านิยมของสังคมไทยมักนิยมและยกย่องผู้ที่มีคุณวุฒิสูงกว่าเป็นผู้ซึ่งได้รับการศึกษาสูงขึ้นมากเท่าใด โอกาสที่จะเลือกหน้าที่การงานและผลตอบแทนจากการทำงานก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น ที่สำคัญคือผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงย่อมเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้รวดเร็ว มองการณ์ไกล มีช่องทางและโอกาสที่จะเปลี่ยนงานอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ที่สูงขึ้น

2.4 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้น้อยมีส่วนสัมพันธ์กับระดับการศึกษาซึ่งต่ำกว่าผู้มีรายได้มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมทิพา งามสม (2531 : บทคัดย่อ) เรื่องความต้องการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่า ผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีรายได้น้อย มีความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษาพื้นฐาน และด้านการเพิ่มพูนทักษะอาชีพ มากกว่า ผู้มีรายได้มาก

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการศึกษายาสยามณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้น้อยกว่า 3,000 บาท มีความต้องการโดยรวมทุกด้าน และมีความต้องการด้านการศึกษายาสยามณ์ มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ ระหว่าง 3,000 ถึง 5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้น้อยต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถสูงขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพให้มีรายได้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกาญจน์ วีระพันธ์

(2536 : บทคัดย่อ) เรื่องความต้องการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของผู้ใช้แรงงาน อุตสาหกรรม เขตจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยกว่า มีความต้องการ การศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริการข่าวสารข้อมูล ด้านการเพิ่มพูน ทักษะอาชีพ มากกว่าผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมที่มีรายได้มากกว่า

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักศึกษาผู้ใหญ่ ในการรับบริการทาง การศึกษานอกโรงเรียน พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องไม่มีเวลาเรียน เพราะต้องทำงานล่วงเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาผู้ใหญ่ต้องทำงานเป็นช่วงเวลา สลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป และจำเป็นต้องทำงานล่วงเวลา (Overtime) ซึ่งบางครั้ง ต้องทำงานในวันอาทิตย์ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากโรงงานมีคำสั่งให้ทำและเพื่อเพิ่มรายได้ของ ตนเองให้เพียงพอกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น อีกทั้งโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ให้ทำงาน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์ หยุดเพียงวันอาทิตย์วันเดียว ดังนั้นหากมีกิจกรรมใด ๆ ในวัน อื่น ๆ นักศึกษาผู้ใหญ่กลุ่มดังกล่าวก็ไม่สามารถมาร่วมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตต์ เอี่ยมละออ (2534 : 123) เรื่องความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี พบว่า เวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนคือวันอาทิตย์ และงานวิจัยของ ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร (2531 : บทคัดย่อ) เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตจังหวัด สมุทรสาคร พบว่า ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตจังหวัดสมุทรสาคร มี ความต้องการศึกษาเพิ่มเติมในวันอาทิตย์

ส่วนข้อเสนอแนะคือ ควรส่งเสริมการสอนวิชาชีพให้มากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่ต้องการมีความรู้ในด้านวิชาชีพมาก เพื่อนำความรู้ ที่ได้รับไปประกอบอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือต้องการเปลี่ยนงานที่ทำอยู่เพื่อให้ เหมาะสมกับความสามารถของตน รวมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพอิสระที่มีรายได้ดี กว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณทิพา งามสม (2531 : 141) ได้ศึกษา ความต้องการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่า การฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนทักษะอาชีพ ก็เพื่อพัฒนาทักษะ ความชำนาญของตน ให้เป็นแรงงานระดับฝีมือ ตามที่ตนเองสนใจและถนัด ซึ่งก็จะส่งผลต่อการเลือกเปลี่ยนงานอาชีพที่ดีกว่า และเพื่อ รายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่าความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี โดยส่วนรวมอยู่ใน ระดับมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอว่า

1. กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรพิจารณาจัดบริการทางการศึกษา นอกโรงเรียนในด้านการศึกษายศสามัญ ด้านบริการข่าวสารข้อมูล และด้านเพิ่มพูน ความรู้และทักษะอาชีพ ให้ผู้ใช้แรงงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจาก ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ในการจัดบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ให้ผู้ใช้แรงงานที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม ควรเน้นในด้านบริการข่าวสารข้อมูล ทั้งนี้เนื่องจากค่าเฉลี่ย ความต้องการด้านข่าวสารข้อมูลซึ่งมีมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องให้มีป้ายประกาศเกี่ยวกับ ข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์และให้ความรู้ ด้านสุขภาพอนามัย นอกจากนี้ควรให้มีหน่วยงาน ของรัฐจัดรายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้

3. ในการจัดบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการศึกษายศสามัญ ควรเพิ่มสื่อประกอบการเรียนการสอนให้มากขึ้น เปิดวิชาเลือกเพิ่มขึ้น และจัดสถานที่ พบกลุ่มที่มีบรรยากาศเหมาะสม

4. ในการจัดบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการเพิ่มพูนความรู้และ ทักษะอาชีพ ควรจัดสอนพิมพ์ดีดภาษาไทย ให้ความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ และพิมพ์ดีด ภาษาอังกฤษด้วย

5. กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรพิจารณาเรื่องค่าเล่าเรียน เวลาเรียนและสอบ ควรจะกำหนดให้สอดคล้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของนักศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อเปิดโอกาสให้ กับผู้ที่ยังไม่สามารถเข้ามาศึกษาต่อในเวลานี้ได้มีโอกาสศึกษาต่อได้และควรหาทางแก้ปัญหา เหล่านี้ คือ นักศึกษาบางส่วนไม่มีเวลามาเรียน บางส่วนเห็นสมควรเพิ่มเวลามาเรียนให้ มากขึ้น การจัดสื่อการสอนให้มากขึ้น นักศึกษาเรียนไม่ทันหรือไม่เข้าใจ เพิ่มการให้บริการ ด้านข่าวสารข้อมูล มีห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ส่งเสริมการสอนวิชาชีพให้มากขึ้น และโรงงานไม่สนับสนุนให้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ได้จำกัดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง เฉพาะนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี จึงได้ข้อมูลจากนักศึกษาผู้ใหญ่เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ควรจะได้มีการขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาสภาพปัญหาการรับบริการด้านข่าวสารข้อมูล ของนักศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาพัฒนาให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่
3. กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจะได้ร่วมมือกับโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อทดลองหารูปแบบการจัดบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ที่เหมาะสมให้กับผู้ใช้แรงงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมแล้ว มีการประเมินผลและติดตามผลอย่างมีระบบ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กานดา พูนลาภทวี. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์ เซนเตอร์, 2530.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 6 (2530 - 2534)
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2529.
- _____. เรื่องภารกิจของกรมการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2531.
- _____. หลักการการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กุรุสภา, 2532.
- _____. คู่มือนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา.
กรุงเทพฯ : หจก. ภาพพิมพ์, 2535.
- _____. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา นโยบายการยกระดับพื้นฐาน
การศึกษายสามัญให้กับแรงงานในภาคอุตสาหกรรม. กรมการศึกษา
นอกระโรงเรียน, 2537.
- _____. งานผลิตเอกสารและเผยแพร่, กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน.
เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 46/25 (ม.ป.ป.)
- การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี, ศูนย์. แผนปฏิบัติการการศึกษานอกโรงเรียน
ปีงบประมาณ 2538. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี, 2538. อัดสำเนา.
- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. รายงานประจำปี 2530. กรุงเทพฯ :
การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2530.
- กิตติมา สังข์เกษม. เศรษฐศาสตร์แรงงาน. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- โกวิท วรพิพัฒน์. “การจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาตลอดชีวิตในประเทศไทย”
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 24 (3) : 11-20 : เมษายน-พฤษภาคม 2533.
- คมกฤษ จันทร์ขจร. ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานในโรงงาน
อุตสาหกรรม เขตจังหวัดชลบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างด้าน

เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของชุมชนบริเวณแหล่งอุตสาหกรรม.

กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา, 2533.

จังหวัดปทุมธานี. คู่มือประชาชนเนื่องในโอกาสกรมตำรวจ 13 ตุลาคม 2537. :

กรุงเทพฯ, 2537.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เจริญผล, 2525.

_____. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เจริญผล, 2534.

เชิษรศรี วิวิธศิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่. ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

ชำนาญ นิสารัตน์. “การศึกษาผู้ใหญ่ในโรงงานอุตสาหกรรม,” รวมบทความ

การศึกษาผู้ใหญ่ เล่ม 2. หน้า 218-230 : กองการศึกษาผู้ใหญ่

กรมสามัญศึกษา, 2518.

ณรงค์ เส็งประชา. แรงงานสัมพันธ์ในธุรกิจอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร :

โอเดียนสโตร์, 2535.

ประธานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ, ศูนย์. “สรุปแนวทางการพัฒนาชนบทในช่วงแผน

พัฒนาฉบับที่ 6,” ทิศทางการพัฒนาชนบท ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6. หน้า 1-4

สรุปผลการสัมมนาระดับชาติ, 25-26 เมษายน 2528. อัดสำเนา.

ฝ่ายวิชาการ, ธนาคารแห่งประเทศไทย. สรุปภาวะเศรษฐกิจปี 2536 และแนวโน้ม ปี 2537.

ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดปราจีนบุรี, ศูนย์. แผนปฏิบัติการ

งานประจำปี 2537. ปราจีนบุรี : ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทย

บริเวณชายแดนจังหวัดปราจีนบุรี, 2534. อัดสำเนา.

พรรณทิพา งามสม. ความต้องการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้ใช้แรงงาน

อุตสาหกรรมสิ่งทอ : การศึกษาเฉพาะกรณีโรงงานทอผ้าไทยเทยน์. วิทยานิพนธ์

ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :

สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2535.

มยุรี ศรีชัย. สถิติพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : วิ.เจ.พรินติ้ง, 2536.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทวีติการพิมพ์, 2524.

เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติ, สำนักงาน. วิวัฒนาการนโยบายแรงงานไทย พ.ศ. 2475-2536. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2536.

วิลโลว์ ตั้งจิตสมคิด. ปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบ. กรุงเทพฯ : โอเอส พรินติ้งเฮาส์, 2531.

วีระ สุภากิจ. การศึกษาสภาพและความสนใจของการอ่านของกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรม ในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

ศรีสุวรรณค์ แสงวิจิตร. รูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเขตจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2531. อัดสำเนา.

ศุภลักษณ์ อารีย์สว่างวงศ์. วิเคราะห์สภาพการใช้แรงงานสตรีในบริษัทข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทไทรอัมพ์ อินเตอร์เนชันแนล (ประเทศไทย) จำกัด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525. อัดสำเนา.

สมยศ พอดุฆาเกษมสุข. โฉมหน้าแรงงานไทย. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิอารมณ์ พงศ์พงัน, 2534.

สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดปทุมธานี, สำนักงาน. บรรยายสรุป. 2537. อัดสำเนา
สร้าง แรงงานสยาม. “บทบาทของผู้ใช้แรงงานสตรีในปัจจุบัน,” ผู้ได้. 9 (พฤษภาคม 2525) : 8

สิริกาญจน์ วีระพันธ์. ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536. อัดสำเนา

สุรพล ประชานวนิช. ความต้องการของมนุษย์กับการจัดสวัสดิการแรงงาน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524. อัดสำเนา.

ศุภันธา บุญสิทธิ. แนวทางส่งเสริมอาชีพเพื่อช่วยเหลือคนงานหญิงในโรงงาน

อุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.

ศุจิตต์ เอี่ยมละออ. ความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา

นอกโรงเรียนของแรงงานสตรี : กรณีศึกษาในเขตนครอุตสาหกรรม

ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

ศุจินต์ สิริวัฒนสกุล และสมนึก ไทนคิน. “การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

ให้กับพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม.” : อดีต ปัจจุบัน อนาคต

การศึกษานอกโรงเรียน. 27 (157) : 26-34, ต.ค.- ก.ย. 2533.

อรรถพร จินะวัฒน์. ความคิดเห็นของผู้ใช้แรงงาน นายจ้างและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

กับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในโรงงานอุตสาหกรรม

เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

อัญมณี นุรณกานนท์. การศึกษานอกระบบของลูกจ้างไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.

อัมพร ถิ่นประเทศ. แรงจูงใจในการเข้าเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดปทุมธานี. รายงานการวิจัย ศูนย์.

พัฒนาบุคลากรกรมการศึกษานอกโรงเรียน มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2538.

อัดสำเนา.

อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี, สำนักงาน. ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัด

ปทุมธานี. 2537. อัดสำเนา.

Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and

Row, 1970.

Yamane, Taro. Statistics : An Introductory Analysis. 2 nd ed. Tokyo : A Harper

International Edition, 1970.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- แบบสอบถามความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน
ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

ที่ ทม 1007/ 1789

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙ เมษายน 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายวรรณพ ทองบรรจบ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงาน
อุตสาหกรรม

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์

ประธาน

ผศ.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดทำแก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/1311

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 พฤษภาคม 2539

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายวรรณพ ทองบรรจบ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาชั้นเควา เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานนรจงาน
อุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เถวัลย์

ประธาน

พศ.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุญาตคือ ขอให้นักศึกษาผู้ใหญ่ (ประเภททางไกล) ระดับชั้นประถมศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดปทุมธานี ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมิถุนายน
2539 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดทำแก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริฎา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่
ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ มีความประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการรับบริการ ทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านการศึกษาสายสามัญ
- 1.2 ด้านข่าวสารข้อมูล
- 1.3 ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ

2. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านข่าวสารข้อมูล ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ

ตอนที่ 3 สอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

[] หญิง

[] ชาย

2. อายุ

[] น้อยกว่า 15 ปี

[] ระหว่าง 15-34 ปี

[] มากกว่า 34 ปี

3. ระดับการศึกษาที่เรียนในปัจจุบัน

[] ประถมศึกษา

[] มัธยมศึกษาตอนต้น

[] มัธยมศึกษาตอนปลาย

4. รายได้จากการประกอบอาชีพต่อเดือน

[] น้อยกว่า 3,000 บาท

[] 3,001- 5,000 บาท

[] 5,001 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ทำงาน
 ในโรงงานอุตสาหกรรม ด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านข่าวสารข้อมูล ด้าน
 การเพิ่มพูนความรู้และฝึกทักษะอาชีพ
 โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ตรงกับความต้องการของท่าน

ข้อ	ความต้องการรับบริการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านการศึกษาสายสามัญ</u>					
1.	เพิ่มเวลาในการพบกลุ่ม					
2.	เปิดวิชาเลือกเพิ่มขึ้น					
3.	เพิ่มสื่อประกอบการเรียนการสอน					
4.	เพิ่มเวลาของกิจกรรม					
	สัปดาห์การในวันที่พบกลุ่ม					
5.	มีการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่					
6.	เชิญวิทยากรภายนอกมาสอนเสริม					
7.	มีสถานที่พบกลุ่มที่มีบรรยากาศเหมาะสม					
8.	มีการจัดการศึกษาสายสามัญผ่านดาวเทียม					
	<u>ด้านข่าวสารข้อมูล</u>					
9.	ให้มีการจัดตั้งห้องสมุดในโรงงาน					
10.	ให้มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ในโรงงาน					

ข้อ	ความต้องการรับบริการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11.	ให้มีวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ในโรงงาน					
12.	ให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่มาบริการในโรงงาน					
13.	ให้มีรายการวิทยุที่ให้ความรู้					
14.	ให้มีหน่วยงานของรัฐจัดรายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้					
15.	ให้มีการจัดฉายภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ที่ให้ความบันเทิงและมีสาระ					
16.	ให้มีป้ายประกาศเกี่ยวกับข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์					
17.	ให้มีป้ายประกาศที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย					
18.	ให้มีการจัดรายการเสียงตามสายที่ให้ความรู้และทันเหตุการณ์ในช่วงเวลาพัก					
19.	ให้มีหนังสือฝาผนัง โปสเตอร์ แผ่นพับ ที่ให้ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต					
20.	ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการการเมืองและการปกครอง					

ข้อ	ความต้องการรับบริการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านการเพิ่มพูนความรู้</u> <u>และทักษะอาชีพ</u>					
21.	การเรียนรู้เรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า					
22.	การเรียนรู้เรื่องการตัดผมและ เสริมสวย					
23.	การเรียนรู้เรื่องการพิมพ์ดีด ภาษาไทย					
24.	การเรียนรู้เรื่องการพิมพ์ดีด ภาษาอังกฤษ					
25.	การเรียนรู้เรื่องการทำอาหาร และขนม					
26.	การเรียนรู้เรื่องการขับรถยนต์					
27.	การเรียนรู้เรื่องการซ่อม เครื่องยนต์					
28.	การเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์ เศรษฐกิจ					
29.	การเรียนรู้เรื่องการเพาะปลูก					
30.	การเรียนรู้เรื่องการทำ เครื่องปั้นดินเผา					
31.	การเรียนรู้เรื่องคอมพิวเตอร์					
32.	การเรียนรู้เรื่องช่างไฟฟ้า วิทยุ โทรทัศน์					
33.	การเรียนรู้เรื่องช่างก่อสร้าง (ช่างไม้-ช่างปูน)					

ข้อ	ความต้องการรับบริการ	ระดับความถี่				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
34.	การเรียนรู้เรื่องการประดิษฐ์ เศษวัสดุเพื่อจำหน่าย					
35.	การเรียนรู้เรื่องช่างเชื่อมโลหะ					
36.	การเรียนรู้เรื่องการจักสาน เพื่อจำหน่าย					
37.	การเรียนรู้เรื่องการขับร้อง และดนตรีไทย					
38.	การเรียนรู้เรื่องการขับร้อง และดนตรีสากล					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษา

ผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง โปรดเขียนปัญหาและข้อเสนอแนะของท่าน เกี่ยวกับการรับบริการทางการศึกษา
นอกโรงเรียน

1. ปัญหาด้านการศึกษาตามมัย

ข้อเสนอแนะ

2. ปัญหาด้านข่าวสารข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

3. ปัญหาด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

4. ปัญหาด้านอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ

“ขอขอบคุณอย่างยิ่งในความร่วมมือของท่าน”

วรรณพ ทองบรรจบ

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.เชิยรศรี วิวัธศิริ อาจารย์ภาคการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. นายอุฤทธิ์ บุญมาก ผู้อำนวยการกองส่งเสริมปฏิบัติการ
กรมการศึกษานอกโรงเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ
3. นายตาโรจน์ สมประเสริฐ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดปทุมธานี
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายวรรณพ ทองบรรจบ
เกิดวันที่	30 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2496
สถานที่เกิด	อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
สถานที่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 135/6 ซอยเคหะเจริญ 1 หมู่ที่ 10 ตำบลลุมพินี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนธัญบุรี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12130
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2511 มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3) จากโรงเรียนธัญบุรี พ.ศ. 2513 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาคอนตัน (ป.กศ.ต้น) จากวิทยาลัยครูจันทระเกษม พ.ศ. 2515 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) จากวิทยาลัยครูจันทระเกษม พ.ศ. 2517 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน พ.ศ. 2539 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่
ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ
ของ
วรรณพ ทองบรรจบ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่
ตุลาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านข่าวสารข้อมูล ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ และเปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ตลอดจนรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ จำนวน 414 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ ปรากฏผลดังนี้
 - 2.1 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
 - 2.2 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านการศึกษาสายสามัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
 - 2.3 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 2.4 นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการศึกษาสายสามัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักศึกษาผู้ใหญ่ ในการรับบริการทางการศึกษา
นอกโรงเรียนพบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ มีปัญหามากที่สุดในเรื่อง ไม่มีเวลาเรียนพอ
ต้องทำงานล่วงเวลา ส่วนข้อเสนอแนะคือ ส่งเสริมการสอนวิชาชีพให้มากขึ้น

NON-FORMAL EDUCATION NEEDS OF FACTORY WORKERS'
ADULT STUDENTS WHO WORK IN PATHUMTANI

AN ABSTRACT
BY
WANNOP THONGBANJOB

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University
October 1996

The purposes of this research were to investigate the non-formal education needs of factory workers' adult student who work in Pathumtani in the area of basic education, information service and the needs in occupation skills development and to compare the non-formal education needs by classifying in sex, age, educational level and income. Also comprised the problems and the suggestions of non-formal education needs. The sample consisted of 414 workers randomly selected from Pathumtani Industrial Estates. The instrument used in collecting the data was the rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe' method

The research finding were as follows :

1. The needs of adult students in non-formal education services were at a high level both in total and in each categories.

2. The comparison of non-formal education needs of adult students classified by sex, age, educational level and income. were :

- 2.1 There was no significant difference in sex toward adult students' needs in non-formal education both in total and in each categories.

- 2.2 There was no significant difference in age toward adult students' needs in non-formal education in total. When considered in each category, there was significant difference at the level of 0.5 on the needs of basic education.

- 2.3 There was significant difference at the level of 0.5 in educational level toward adult students' needs in non-formal education both in total and in each category.

- 2.4 There was significant difference at the level of 0.5 in income toward adult students' needs in non-formal education in total. When considered in each category, there was significant difference at the level of 0.5 on the needs of basic education

3. The highest frequency problems of the adult students was having not enough time to study because of doing part-time jobs. The suggestion was teaching occupation should be more promotion.